

Zaključni elaborat v okviru Javnega razpisa: Problemsko učenje študentov v delovno okolje: gospodarstvo, negospodarstvo in neprofitni sektor v lokalnem/regionalnem okolju 2024-2027 (PUŠ v delovno okolje 2024-2027) – 2. odpianje

Operacija

Inovativni modeli za analizo poslovanja in ustvarjanje prepoznavnosti

Projekt

Inovativni model ustvarjanja prepoznavnosti domoznanstva v izobraževalnem prostoru

Izvajalec: Fakulteta za komercialne in poslovne vede

Projektni partnerji: Osrednja knjižnica Celje in študenti; Neža Koščak, Maja Špegelj, Rok Dravinec, Urška Letič, Jan Goričan, Nuša Wlodyga

Trajanje: 12. 1. 2026 – 12. 6. 2026

Celje, 12. 6. 2026

Javni razpis za izbor operacij se izvaja v okviru Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027 v Sloveniji v okviru: cilja politike 4: Bolj socialna in vključujoča Evropa za izvajanje evropskega stebra socialnih pravic; prednostne naloge 6: Znanja in spretnosti ter odzivni trg dela in specifičnega cilja ESO4.5: Izboljšanje kakovosti, vključenosti, učinkovitosti in ustreznosti sistemov izobraževanja in usposabljanja za potrebe trga dela, vključno z vrednotenjem neformalnega in priložnostnega učenja, da bi podprli pridobivanje ključnih kompetenc, tudi podjetniških in digitalnih veščin, ter s spodbujanjem uvedbe dualnih sistemov usposabljanja in vajeništev (ESS+).

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	5
2	PREDSTAVITEV PROJEKTHNIH PARTNERJEV	7
2.1	Predstavitev prijavitelja projekta Fakulteta za komercialne in poslovne vede (FKPV)	7
2.2	Predstavitev partnerske organizacije (Osrednja knjižnica Celje - OKC).....	8
2.3	Predstavitev študentov, ki so sodelovali pri projektu	10
2.3.1	Študentka Neža Koščak	10
2.3.2	Študentka Maja Špegelj.....	11
2.3.3	Študent Rok Dravinec	11
2.3.4	Študentka Urška Letič.....	11
2.3.5	Študent Jan Goričan.....	12
2.3.6	Študentka Nuša Wlodyga	12
3	TRŽENJSKO KOMUNICIRANJE	13
3.1	Pomen trženjskega komuniciranja.....	13
3.2	Orodja trženjskega komuniciranja	13
3.2.1	Oglaševanje.....	13
3.2.2	Pospeševanje prodaje	14
3.2.3	Neposredno trženje	14
3.2.4	Osebna prodaja	14
3.2.5	Odnosi z javnostmi	15
4	DOMOZNANSTVO.....	16
5	RAZISKAVA PREPOZNAVNOSTI DOMOZNANSTVA.....	19
5.1	Potek raziskave	19
5.2	Vzorec.....	19
5.3	Rezultati raziskave	21
5.3.1	Analiza vprašanj 1, 2 in 3 – poznavanje izraza »domoznanstvo«.....	21

5.3.2	<i>Analiza vprašanj 5 in 6 – ocena pomembnosti in zanimivosti spoznavanja domačega kraja</i>	26
5.3.3	<i>Analiza vprašanja 7 - dosedanje domoznanske aktivnosti</i>	28
5.3.4	<i>Analiza vprašanja 8 - zanimivost predlaganih aktivnosti</i>	34
5.3.5	<i>Analiza vprašanja 9 - predlagane aktivnosti</i>	37
5.4	Ugotovitve in predlogi	38
6	PREDLAGANI MODEL USTVARJANJA PREPOZNAVNOSTI DOMOZNANSTVA.....	41
6.1	Pregled obstoječih praks sodelovanja knjižnic s šolami na področju domoznanstva.....	41
6.2	Smernice za knjižnice za delo z mladimi in šolami	42
6.3	Model sodelovanja knjižnic z osnovnimi in srednjimi šolami na področju skupne promocije domoznanstva.....	43
7	VIRI IN LITERATURA.....	47
8	PRILOGE.....	48

KAZALO TABEL

Tabela 1: Starost anketirancev	20
Tabela 2: Spol anketirancev	20
Tabela 3: Šole, ki jih obiskujejo anketiranci	20
Tabela 4: Ali poznaš izraz »domoznanstvo«?	21
Tabela 5: Razumevanje pojma »domoznanstvo«	22
Tabela 6: Področja domoznanstva	24
Tabela 7: Ocena pomembnosti domoznanstva	26
Tabela 8: Ocena zanimivosti domoznanstva	27
Tabela 9: Ocena aktivnosti – število odgovorov in aritmetična sredina	30
Tabela 10: Ocena aktivnosti – odstotek odgovorov	31
Tabela 11: ocena pridobitve znanja z aktivnostjo	33
Tabela 12: Zanimivost predlaganih aktivnosti – število odgovorov	35
Tabela 13 : Zanimivost predlaganih aktivnosti – struktura odgovorov	35
Tabela 14: Predlagane aktivnosti po aritmetičnih sredinah od najbolj do najmanj zanimive	36
Tabela 15: Opisni odgovori	38

KAZALO SLIK

Slika 1: Model promocije domoznanstva med mladimi	45
---	----

1 UVOD

Projekt »*Inovativni model ustvarjanja prepoznavnosti domoznanstva v izobraževalnem prostoru*« se izvaja kot projekt z negospodarstvom v okviru 2. odpiranja javnega razpisa Problemsko učenje študentov v delovno okolje: gospodarstvo, negospodarstvo in neprofitni sektor v lokalnem/regionalnem okolju 2024-2027 (PUŠ v delovno okolje 2024-2027). Namen projekta je pridobivanje praktičnih izkušenj, znanj in kompetenc študentov v delovnem okolju v času študija, spodbujanje krepitve sodelovanja in povezovanja ter prenosa znanja med visokošolskim sistemom in med delovnim okoljem (negospodarstvo in neprofitni sektor v lokalnem in regionalnem okolju).

Skladno z razpisnimi pogoji so se v okviru projekta »*Inovativni model ustvarjanja prepoznavnosti domoznanstva v izobraževalnem prostoru*« izvajale tri aktivnosti:

- aktivnost 1: raziskava prepoznavnosti besede domoznanstvo in oblikovanje modela za njeno povečanje;
- aktivnost 2: prenos znanj v delovno okolje (pedagoška mentorica je v partnerski organizaciji izvedla predavanje Izzivi sodobnega tržnega komuniciranja);
- aktivnost 3: prenos znanja, izkušenj in praks iz negospodarstva na fakulteto (strokovna sodelavka iz knjižnice je na FKPV izvedla strokovno predstavitev z možnostjo sprotne razprave in vprašanj na temo *Design Thinking for Libraries*).

V elaboratu je podrobneje predstavljena Aktivnost 1, katere namen je prispevati k večji prepoznavnosti domoznanstva. V sled temu je bil pripravljen model, ki bo knjižnicam nudil orodja za sistematično promocijo domoznanskega gradiva ter sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami. Zato je projektna skupina spoznala in pisno predstavila področje domoznanstva, zasnovala in izvedla dve raziskavi (raziskava prepoznavnosti domoznanstva in raziskava obstoječih praks sodelovanja knjižnic s šolami na področju domoznanstva) ter na osnovi rezultatov oblikovala smernice za knjižnice za delo z mladimi in šolami ter pripravila model sodelovanja knjižnic z osnovnimi in srednjimi šolami na področju skupne promocije domoznanstva. Rezultati so zbrani v tem elaboratu in javno objavljeni ter tudi predstavljeni, izvedena je bila tematska okrogla miza, promocija je tekla pred, med in po projektu in sicer po več kanalih (spletne strani, FB,

informacije za medije, obveščanje deležnikov po e-pošti). Delo je potekalo v realnem in virtualnem okolju, projektna ekipa je redno komunicirala in sledila napredku na projektu. Projektni rezultati bodo trajno uporabni za Osrednjo knjižnico Celje in tudi ostale slovenske knjižnice.

2 PREDSTAVITEV PROJEKTHNIH PARTNERJEV

Projektna skupina je sestavljena iz treh skupin partnerjev:

1. prijavitelj (Fakulteta za komercialne in poslovne vede),
2. partnerska organizacija (Osrednja knjižnica Celje),
3. študenti različnih fakultet.

2.1 Predstavitev prijavitelja projekta Fakulteta za komercialne in poslovne vede (FKPV)

Fakulteta za komercialne in poslovne vede (FKPV) je vpisana v eVŠ, ima v eVŠ vpisane in tudi izvaja javno veljavne študijske programe Poslovne vede III, Poslovne vede II, Komerciala I, Turizem I, Poslovna informatika I in Varnostni menedžment I, v katere ima tudi vpisane študente.

FKPV je ena starejših zasebnih fakultet v Sloveniji z enotami v različnih slovenskih regijah. Njen nastanek je bil povezan prav s potrebami gospodarstva in negospodarstva, zato je ta povezanost in zagotavljanje praktičnih izkušenj študentom zapisana tudi v njenem poslanstvu, ki ga tudi uspešno udejanja. Kot odgovoren partner je v preteklosti uspešno zaključila številne projekte. Razpolaga z ustreznimi tehničnimi, finančnimi in institucionalnimi zmogljivostmi. Tako na matični enoti v Celju kot tudi na enotah v Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Slovenj Gradcu in Novi Gorici razpolaga z ustreznimi prostori kot tudi računalniško opremo. Za potrebe sodelovanja na daljavo razpolaga z več spletnimi kamerami in pametnimi tablam, na računalnikih je omogočen dostop do ustreznih programskih paketov. FKPV zaposluje strokovnjake s področij, ki so relevantna za izvedbo operacije. Imajo tako specifična strokovna znanja s problemskih področij posameznih projektov kot tudi večletne izkušnje s projektnim delom.

Sodelavci FKPV pri projektu:

V delo na operaciji sta bili na FKPV vključeni dve zaposlene osebe, ki imata večletne izkušnje s projektnim delom. Mag. Petra Vovk Škerl je strokovnjak s področja trženja in podjetništva ter ima večletne izkušnje s projektnim delom. Je vodja operacije in pedagoška mentorica. Na FKPV je zaposlena kot višja predavateljica ekonomskih

predmetov. Študente je usmerjala pri zasnovi in izvedbi raziskave, študiju trženjskega komuniciranja in pripravi pisnih gradiv ter javnih predstavitev in ostalih dogodkov. Kot vodja projekta je skrbela za izvedbo in nadzor vseh potrebnih aktivnosti pri doseganju zastavljenih ciljev ter ustrezno poročanje o delu na projektu. Odgovorna je bila za koordinacijo med vsemi projektnimi partnerji. Organizirala in vodila je uvodno srečanje ter vse predstavitve. Administrativno podporo je zagotavljala Katja Špegelj, mag. ki je zaposlena na FKPV in ima večletne izkušnje s projektnim delom tako na nacionalni kot tudi na mednarodni ravni.

2.2 Predstavitev partnerske organizacije (Osrednja knjižnica Celje - OKC)

Osrednja knjižnica Celje je splošna knjižnica, ki izvaja knjižnično dejavnost kot javno službo na območju Mestne občine Celje in po pogodbi za občine Dobrna, Štore in Vojnik, ter osrednja območna knjižnica celjske in zasavske regije, v katerih poleg Osrednje knjižnice Celje deluje še enajst osrednjih knjižnic, za katere izvaja naloge v skladu z Zakonom o knjižničarstvu (Očko, 2017, str.1).

Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018-2028) sledijo predvsem predpostavkam (Strokovna priporočila, 2018):

- graditi na razvoju uveljavljenih knjižničnih praks;
- krepiti proaktivno knjižnico, ki univerzalno dogovorjeno poslanstvo splošne knjižnice unikatno uresničuje glede na potrebe lokalne skupnosti.

Izhodišče strokovnih priporočil je poslanstvo splošne knjižnice, ki uveljavlja vrednote razvoja, obveščenosti, izobraženosti in kulture ter socialne in družbene povezanosti (odpravljanje razlik, medkulturno povezovanje itn.). Splošna knjižnica kot nosilec programa javne službe s knjižničnim gradivom in storitvami vpliva na kakovost življenja posameznika in lokalne skupnosti. Prispeva k razvoju znanja in kulture, širjenju demokratičnega odločanja, spodbujanju uporabe knjižnice in poznavanju različnih pismenosti ter k socialni strpnosti. Sodeluje pri uresničevanju razvojnih družbenih ciljev tako na lokalni kot državni ravni ter pri tem izhaja iz potreb in izzivov lokalne skupnosti (Strokovna priporočila, 2018, str. 3).

Temelj za proaktivnost splošne knjižnice predstavljajo knjižnične vloge, ki predstavljajo široko paleto možnosti, ki jih ima knjižnica za uresničevanje svojega poslanstva. Strokovna priporočila naslavljajo 11 knjižničnih vlog, za vsako od njih določajo namen, opis, koristnost, ciljno skupino, kateri je namenjena, pravice uporabnikov, možne kazalce uspešnosti, možne oblike dela, pravila poslovanja, knjižnično osebje in kompetenčni model, knjižnično zbirko, predvideva prostor in opremo knjižnice, spletne storitve ter potencialne partnerje in načine sodelovanja.

V preteklih letih je Osrednja knjižnica Celje in v sodelovanju z drugimi knjižnicami ter ustanovami razvila vrsto storitev, s katerimi se odziva na potrebe različnih ciljnih skupin. Knjižnica izvaja program digitalizacije redkega in dragocenega starejšega gradiva, s čimer zasleduje cilje varovanja gradiva ob hkratni povečani dostopnosti. Na osnovi informacij o lokalnem okolju gradi lastne podatkovne zbirke (Biografski leksikon celjskega območja in Zasavja, ki je združen v skupni portal Obrazi slovenskih pokrajin) ter upravlja in razvija vseslovenski regijski portal za digitalizirano kulturno dediščino Kamra.

Obe dejavnosti sta eni izmed ključnih na področju domoznanstva. Domoznanstvo je v Osrednji knjižnici Celje posebna dejavnost, ki obsega zbiranje, obdelavo in hranjenje knjižničnega gradiva za območje, ki ga pokriva knjižnica. Kot poseben oddelek knjižnice deluje od leta 1976. Oddelek v okviru nalog osrednje območne knjižnice koordinira zbiranje, obdelavo in hranjenje domoznanskega gradiva za 11 knjižnic celjskega območja.

Poslanstvo oddelka je promocija knjižne kulturne dediščine s ciljem zagotavljati relevantne domoznanske informacije o krajih in ljudeh s celjskega območja vsem uporabnikom. V okviru promocije lokalne kulturne dediščine knjižnica prireja domoznanske večere namenjene odraslim, za šolarje in dijake pa po dogovoru pripravlja bibliopedagoške ure s predstavitvijo domoznanstva in domoznanskih spletnih portalov.

Na tem mestu izpostavljamo knjižnično vlogo Domoznanska dejavnost iz Strokovnih priporočil (2018), ki ji sledi domoznanski oddelek. Njen namen je podpora razumevanju, raziskovanju lokalne skupnosti in gradnji njene identitete; spodbujanje zanimanja za lokalno okolje; spodbujanje zavedanja pripadnosti lokalni skupnosti. ter skrb za ohranjanje vrednot lokalnega okolja. Cilji izvajanja domoznanske dejavnosti pa so

pridobitev (korist) za posameznika, lokalno skupnost, družbo in državo; poznavanje zgodovine, tradicije, kulturne in naravne dediščine lokalne skupnosti ter krepitev identitete in kohezija lokalne skupnosti. Te cilje zasleduje z izvedbo raznolikih dejavnosti, že omenjenih spletnih portalov, bibliopedagoških ur, priprave razstav, objavo publikacij in izvajanje dogodkov.

Sodelavci pri projektu:

Osrednja knjižnica Celje bo zagotovila dve strokovni sodelavki, Leo Očko in dr. Alenko Hren Medved. Lea Očko je diplomirana bibliotekarka in koordinatorica posebnih nalog osrednjih območnih knjižnic, med katere sodi tudi koordinacija domoznanstva na območju. Dr. Alenka Hren Medved je vodja izposoje in domoznanstva, avtorica več monografij in razstav z domoznansko tematiko, sodelovala je v skupini za pripravo Priporočil za izvajanje domoznanske dejavnosti v knjižnicah (2025). Izvedli bosta vsaj eno predavanje na fakulteti na temo domoznanske dejavnosti in promocije domoznanstva med uporabniki.

2.3 Predstavitev študentov, ki so sodelovali pri projektu

V projektu je sodelovalo 6 študentov.

2.3.1 Študentka Neža Koščak

Sem Neža Koščak, študentka magistrskega programa Mednarodno poslovanje na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Stara sem 25 let in prihajam iz Cerknice. V prostem času rada hodim na izlete, poslušam glasbo, preživljam čas ob morju, šivam in pečem. Zelo rada potujem in spoznavam nove kraje, kulturo, kulinariko in ljudi. Pred kratkim sem bila tudi na Erasmus+ izmenjavi v Lizboni, kar mi je omogočilo širjenje obzorij in hkrati povečalo zavedanje o pomenu lastnega domačega okolja. Čeprav rada odkrivam tuje kraje, se mi zdi prav tako pomembno poznati svoj domači kraj. Razumevanje njegove zgodovine, tradicij in posebnosti povezuje ljudi ter omogoča, da znanje o lokalnem okolju prenesemo na mlajše generacije. Sodelovanje pri tem projektu vidim kot priložnost, da raziskujem in soustvarjam načine, kako domoznanstvo približati mladim ter jih spodbuditi k zanimanju za svoje okolje.

2.3.2 Študentka Maja Špegelj

Sem Maja Špegelj, študentka 3. letnika Fakultete za družbene vede v Ljubljani. Sem iz Celja, kjer sem tudi zaključila gimnazijo. V prostem času sem aktivna skavtinja, kjer vodim skupino mlajših otrok. Zelo rada delam z ljudmi, zato sem se odločila za študij kadrovskega menedžmenta. V prihodnosti se želim razvijati na področju HR ali projektnega vodenja, še posebej kako podjetja gradijo svojo notranjo organizacijo. Tekom sodelovanja pri projektu bom lahko razvijala komunikacijske veščine ter krepila veščine timskega dela, kar pa je za moje področje študija ključno. Mislim, da je poznavanje in vključevanje domoznanstva v izobraževalne programe koristno. Predvsem za kasnejši razvoj kadrov, da so kulturno ozaveščeni in širše usposobljeni. Verjamem, da domoznanstvo pomembno prispeva k ohranjanju lokalne identitete, kulturne dediščine in povezanosti skupnosti. Posebej pomembno se mi zdi, da se to področje približa mladim skozi sodobne in inovativne izobraževalne pristope, saj lahko tako razvijamo večjo kulturno ozaveščenost in pripadnost lokalnemu okolju. Sodelovanje pri tem projektu vidim kot priložnost, da združim svoje znanje HR z raziskovanjem in promocijo domoznanstva ter inovativnimi učnimi metodami.

2.3.3 Študent Rok Dravinec

Sem Rok Dravinec, študent 1. letnika magistrskega študijskega programa "pravo" v Mariboru. Sem iz Slovenskih Konjic, kjer sem tudi zaključil gimnazijo. V prostem času treniram.

2.3.4 Študentka Urška Letič

Sem Urška Letič, prihajam iz Postojne, kjer sem tudi zaključila gimnazijo. Trenutno zaključujem 3. letnik programa sociologija - kadrovski menedžment na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Že od nekdaj me zanimajo študentske organizacije in delo z mladimi, zato sem aktivna članica Kluba študentov občin Postojna in Pivka, kjer opravljam funkcijo blagajničarke. Pri tem sem si nabrala precej izkušenj s financami, organizacijo dogodkov in sodelovanjem z različnimi skupinami ljudi. Nedavna študijska izmenjava mi je odprla nov pogled na pomen lokalne identitete, spoznala sem, da je prav poznavanje lastnih korenin tisto, kar nam daje samozavest v globalnem okolju. S

sodelovanjem pri projektu želim to zavedanje o pomenu domoznanstva prenesti v izobraževalni prostor. Verjamem, da lahko s svojo podjetniško naravnostjo in kadrovskimi znanji, ki jih pridobivam na FDV, razvijem inovativne načine za promocijo lokalnih vsebin med mladimi.

2.3.5 Študent Jan Goričan

Sem Jan Goričan, študent 1. letnika Fakultete za gradbeništvo in arhitekturo v Mariboru. Študiram prometno inženirstvo. Zaključeno imam srednjo prometno šolo v Mariboru, kjer sem študiral logistiko. Všeč mi je, da lahko pri tem projektu združim znanje iz prometa z razumevanjem lokalnega prostora.

2.3.6 Študentka Nuša Wlodyga

Sem Nuša Wlodyga, študentka 3. letnika Fakultete za komercialne in poslovne vede. V prostem času zelo rada športam in hodim v hribe. Trenutno delam na področju marketinga, ki me zelo zanima in kjer se vidim tudi v prihodnosti. Rada ustvarjam nove ideje, sodelujem pri projektih in iščem načine, kako nekaj predstaviti na zanimiv in kreativen način. Zelo rada delam tudi v skupinah, ker verjamem, da lahko skupaj pridemo do boljših idej in rešitev kot vsak sam. Menim, da je vključevanje domoznanstva v izobraževanje pomembno, saj pomaga mladim bolje razumeti lokalno okolje, kulturo in dediščino. Ta projekt mi daje priložnost, da svoje zanimanje za marketing povežem z ustvarjanjem idej, kako domoznanstvo predstaviti na bolj zanimiv in sodoben način.

3 TRŽENJSKO KOMUNICIRANJE

Trženjsko komuniciranje predstavlja sistem načinov in kanalov, s katerimi podjetje komunicira s svojimi ciljnimi skupinami, da jih informira, prepriča in spodbudi k nakupu izdelkov ali storitev. Namen je gradnja prepoznavnosti blagovne znamke, oblikovanje pozitivnega odnosa potrošnikov ter dolgoročno povečanje prodaje in tržnega deleža. Orodja trženjskega komuniciranja delujejo skupaj v okviru *komunikacijskega spleta*, pri čemer je izbira posameznih instrumentov odvisna od ciljev kampanje, ciljne publike in razpoložljivega proračuna (Vukasović, 2024).

3.1 Pomen trženjskega komuniciranja

Trženjsko komuniciranje je del trženjskega spleta, s katerim podjetje obvešča, prepričuje in opominja ciljne skupine o svojih izdelkih, storitvah ali blagovni znamki. To pomeni, da vključuje vse načine, s katerimi podjetje komunicira s svojimi kupci in jih obvešča o svojih izdelkih ali storitvah. Njegov namen je, da kupce informira, jih prepriča in jih spodbudi k nakupu. S tem podjetje gradi tudi prepoznavnost svoje blagovne znamke ter ohranja odnos s kupci. (Kodrin, Kregar Brus in Šuster Erjavec, 2013).

3.2 Orodja trženjskega komuniciranja

Med osnovna orodja trženjskega komuniciranja spadajo: oglaševanje, pospeševanje prodaje, neposredno trženje, osebna prodaja in odnosi z javnostmi. Vsako od teh orodij ima svojo vlogo v komunikacijskem procesu in prinaša posebne prednosti pri doseganju želenih ciljev.

3.2.1 Oglaševanje

Oglaševanje je plačana oblika neosebnega komuniciranja, kjer podjetje preko množičnih medijev (televizija, radio, tisk, splet) predstavi svoje izdelke, storitve ali blagovno znamko ciljnim skupinam. Omogoča doseg velikega števila ljudi hkrati. Povečuje prepoznavnost blagovne znamke, informira o lastnostih izdelka in ustvarja zanimanje za nakup. Pogosto je ključen element začetnih faz predstavitve novih izdelkov ali storitev na trgu in ponudi razlog za nakup.

3.2.2 Pospeševanje prodaje

Pospeševanje prodaje je akcijsko naravnano orodje, ki sestoji iz zbirke kratkotrajnih orodij, s katerimi podjetje spodbuja in izzove večje oziroma hitrejše nakupe. Prepričajo kupca naj kupi ali vsaj poskusi izdelek, medtem ko oglaševanje pomaga naučiti se, zapomniti si znamke in njihove prednosti.

Cilji pospeševanja prodaje so kratkoročni. Med glavnimi cilji, ki jih podjetja s pospeševanjem zasledujejo so: zadovoljiti trgovce s celotnim paketom, znebiti se zaloge, prehiteti tekmeca ter si ustvariti publiciteto. Dobre prakse povečanja prodaje je nagrajevanje zvestih kupcev, nalepke zvestobe, razni kuponi...

3.2.3 Neposredno trženje

Neposredno trženje zajema splet prodajnih metod tržnega komuniciranja, ki tržniku omogočajo vzpostaviti neposreden stik s porabnikom, ga podrobneje spoznati, oblikovati datoteko podatkov o njem, jo uporabiti za selekcionirani tržni pristop pri segmentiranem tržišču, obenem pa vzpostaviti možnost merjenja uspešnosti prodajnih akcij. Pri neposrednem trženju je poudarek na merljivem odzivu, kar je običajno porabnikovo naročilo, in na dolgoročnih odnosih s porabniki.

Najpogostejši novejši obliki neposrednega trženja oziroma marketinga sta digitalno trženje (digitalni marketing) in trženje oziroma marketing na družbenih omrežjih, kamor prištevamo online marketing (spletne strani, spletno oglaševanje, online videoposnetki, blogi, spletna pošta), marketing na družbenih omrežjih in mobilno trženje (mobilni marketing). Z orodji digitalnega trženja podjetja komunicirajo s potrošniki kadar koli in kjer koli preko mobilnih naprav, kot so na primer pametni telefoni, tablice, prenosni računalniki (Vukasović, 2024).

3.2.4 Osebna prodaja

Osebna prodaja temelji na osebem stiku med potencialnimi kupci in prodajnim osebjem. Pomembna je pri prodaji izdelkov za reprodukcijo oziroma pri investicijskih dobrinah, kjer je proces nakupnega odločanja daljši, odločitev sprejema več oseb. V

osebni prodaji lahko prodajalec izdelek, storitev in njune lastnosti predstavi bolje kot katerokoli oglasno sporočilo v množičnih medijih (<https://spletnik.si/blog/poglavje-10-trzno-komuniciranje/>).

Prednost osebne prodaje je, da si lahko potencialni kupec blago doma v miru ogleda, preizkusi, dobi dodatne informacije o izdelku in ga z nakupom obdrži. Tudi če se obisk prodajalca ne konča z nakupom kupca, lahko s pogovorom in opazovanjem dobi veliko koristnih podatkov (poklic, hobi, slog oblačenja ...) kar pa večina prodajalcev ne počne in tako ne izkoristijo priložnosti. Še bolj pomembna slabost pa so visoki stroški takšne prodaje, ki osebno prodajo štejejo kot najdražjo metodo v okviru neposrednega trženja (<https://www.lu-r.si/datoteke/uploads/Lidija-Weis-Trzno-komuniciranje.pdf>).

3.2.5 Odnosi z javnostmi

Javnost opredelimo kot katerokoli skupino, ki se zanima oziroma vpliva na sposobnost podjetja, da doseže svoje cilje. Javnost lahko podjetju omogoči ali onemogoči, da doseže svoje cilje. Podjetje mora uspešno voditi odnose z javnostmi, zato skuša z različnimi aktivnostmi, na primer preko množičnih medijev, s prirejanjem konferenc itn. vplivati na okolje, ustvarjati ugled in doseči zaupanje javnosti.

Odnosi z javnostmi imajo več ciljev: graditi verodostojnost, graditi zavedanje o izdelku, storitvi, osebi, podjetju, spodbuditi prodajno osebje in posrednike ter znižati stroške tržnega komuniciranja. Ključne prednosti odnosov z javnostmi so večja kredibilnost sporočila, nižji stroški, manjša zasičenost ciljne javnosti, učinkovitejše vplivanje na vodilno podjetje oziroma porabnike inovatorje ter lažji in cenejši doseg specifičnih ciljnih segmentov. Pojavljajo se tudi slabosti, med katerimi avtorji navajajo pomanjkanje koordinacije z drugimi oddelki v podjetju, zlasti z oddelkom trženja. Sočasno se podjetje srečuje s pomanjkanjem nadzora, saj se mediji sami odločajo, v kakšni obliki in ali sploh bodo objavili informacije o podjetju. Med vrste javnosti, ki so ključnega pomena za podjetje, uvrščamo: medije, finančne institucije, notranje skupine, zunanje poslovne skupine, državne organe in javnost.

4 DOMOZNANSTVO

Domoznanstvo je izraz, ki izvira iz 19. stoletja in se kljub svoji zastarelosti ohranja predvsem v slovenski knjižničarski stroki. Pomeni sistematično raziskovanje in proučevanje ožje domovine oziroma lokalnega okolja. Gre za interdisciplinarno dejavnost, ki zajema različna področja, kot so zgodovina, kultura, naravne značilnosti, prebivalci in njihov način življenja. Posebnost domoznanstva v primerjavi z drugimi vedami je njegova omejitev na točno določeno geografsko območje, zaradi česar se raziskovanje vedno osredotoča na lokalni kontekst, njegovo zgodovino, naravne danosti in družbene značilnosti (Resman, 2025; Pandev in Vončnina, 2005).

V slovenskem knjižničarskem prostoru se domoznanstvo uresničuje kot specializirana strokovna dejavnost, ki vključuje zbiranje, obdelavo, hranjenje in posredovanje gradiva, povezanega z določenim krajem ali regijo. Gradivo zajema knjige, časopisne članke, fotografije, dokumente in druge zgodovinske vire, ki omogočajo poglobljeno raziskovanje lokalne zgodovine, kulture in vsakdanjega življenja prebivalcev (Videc, 2022). S tem knjižnice ne le dokumentirajo preteklost, temveč tudi aktivno prispevajo k ohranjanju kulturne dediščine za prihodnje generacije.

Domoznanska dejavnost pogosto poteka v sodelovanju z drugimi kulturnimi ustanovami, kot so muzeji, arhivi in kulturna društva. Takšno medinstitucionalno sodelovanje omogoča učinkovitejše zbiranje, varovanje in predstavitev gradiva ter krepi dostopnost informacij za raziskovalce in širšo javnost. Poleg tega knjižnice izvajajo kulturno-izobraževalne aktivnosti, kot so razstave, predavanja, delavnice in drugi javni dogodki, s katerimi širijo znanje o lokalni zgodovini, posebnostih in kulturnih vrednotah svojega okolja (Videc, 2022).

Pri domoznanski dejavnosti niso pomembne le institucije, temveč tudi prebivalci lokalnega okolja. S svojimi spomini, fotografijami, zgodbami in drugimi prispevki aktivno sodelujejo pri raziskovanju in dokumentiranju preteklosti. Takšno sodelovanje povezuje raziskovanje, izobraževanje in skupnost ter krepi lokalno identiteto in občutek pripadnosti. Prav preko tega procesa posamezniki najprej spoznajo in ovrednotijo svoj

domači kraj, kar predstavlja temeljno izhodišče za razumevanje širših kulturnih in geografskih okolij (Videc, 2022).

Domoznanstvo tako ni zgolj znanstvena ali knjižničarska disciplina, temveč tudi družbeno-kulturna dejavnost, ki omogoča povezovanje preteklosti, sedanjosti in prihodnosti lokalne skupnosti. S tem prispeva k razvoju zavesti o lastnem prostoru, spodbujanju kulturne refleksije ter krepitvi identitete posameznikov in skupnosti v širšem družbenem kontekstu (Videc, 2022).

Domoznanstvo, skupaj z dobro urejenimi in prepoznavnimi knjižničnimi zbirkami, je pomemben del vsake knjižnice, ki razume svoje poslanstvo. V knjižnicah je domoznanstvo posebna dejavnost, ki raziskuje, proučuje in opisuje določeno geografsko oz. upravno območje. Obsega zbiranje, obdelavo in hranjenje knjižničnega gradiva za območje, ki ga knjižnica pokriva in ki nam govori o zgodovinskem, geografskem, etnološkem ter družbenem in kulturnem utripu tega območja.

Gradivo, ki ga zbirajo zadošča enemu ali več od kriterijev torej da vsebuje podatke o območju in prebivalcih nekega območja, je bilo izdano na tem istem območju, avtorji gradiva pa izhajajo iz dotičnega območja ali so z njim kako drugače povezani.

Domoznanske zbirke pa vsebujejo najrazličnejše vrste dokumentov: knjige, časopisje, rokopisi, notno gradivo, kartografsko gradivo, slikovno gradivo (fotografije, razglednice), videoposnetki in zvočni posnetki, polpublicirano gradivo: diplomske, magistrske naloge, doktorske disertacije, raziskovalne naloge, kataloge založnikov in podjetij, poročila s konferenc, brošure, prospekti, plakati, vabila, ipd. (<https://www.knjiznica-sentjur.si/domoznanstvo/>).

V knjižnicah je domoznanstvo posebna dejavnost, ki temelji na načelih dostopnosti, enotnosti in racionalnosti. Funkcije domoznanske dejavnosti so:

- evidentiranje domoznanskega gradiva,
- pridobivanje domoznanskega gradiva,
- obdelava domoznanskega gradiva,
- postavitve domoznanskega gradiva,

- posredovanje domoznanskega gradiva in informacij,
- arhiviranje domoznanskega gradiva.

Osnovne funkcije domoznanske zbirke in domoznanskih virov ostajajo ne glede na obliko, v kateri so predstavljeni, enake. Prehod v novo okolje – digitalno, elektronsko, virtualno, domoznanskim knjižničarjem ni predstavljal velikega problema. Še pred uveljavitvijo multimedijskega koncepta v knjižnicah so knjižničarji v domoznanskih oddelkih sistematično zbirali, obdelovali in hranili gradivo v različnih formatih ter na raznolikih nosilcih. Domoznanska dejavnost torej na najboljši način povezuje klasično in digitalno, preteklost in prihodnost (Resman, 2005).

5 RAZISKAVA PREPOZNAVNOSTI DOMOZNANSTVA

Raziskava je bila izvedena v dveh delih. V prvem delu so študenti spoznali domoznanstvo ter raziskali obstoječe prakse sodelovanja knjižnic s šolami na področju domoznanstva. Rezultati te raziskave so predstavljeni v poglavju 6.1 in so predstavljali izhodišče za snovanje primarne empirične raziskave prepoznavnosti domoznanstva med mladostniki oz. med osnovno in srednješolci.

5.1 Potek raziskave

Pomemben del raziskave je predstavljalo oblikovanje vprašalnika. V njem se je povezal predhodno pridobljeno znanje in inovativni pogled študentov, neobremenjen s poslovno prakso. Poleg tega je bil med drugim tudi namen, da vprašalnik deluje edukativno, zaradi česar je bil razdeljen v dva dela: v prvem se je preverjalo, kako razumejo besedo, v drugem, pa je bila beseda že pojasnjena in so bila vprašanja vezana na konkretna področja.

Po večkratnih usklajevanjih in debatah so študenti vprašalnik testirali, nazadnje pa ga objavili. Razposlan je bil s strani Osrednje knjižnice Celje na vse osnovne in srednje šole v Celju, vendar je bil odziv zelo skromen.

5.2 Vzorec

Vzorec raziskave je zajemal učence in dijake celjskih osnovnih ter srednjih šol. V raziskavi je sicer sodelovalo 207 anketirancev, vendar je bilo le 193 veljavnih odgovorov, zato štejemo 193 anketirancev kot velikost vzorca. Starost sodelujočih je bila med 11 in 20 let, povprečna starost pa 14,8 leta. V raziskavo so bili vključeni učenci osnovnih šol in dijaki srednjih šol iz Celja in okolice. Podrobni podatki so prikazani v tabelah v nadaljevanju.

Tabela 1: Starost anketirancev

Starost (v letih)	Število	Delež
11	1	0,52
12	25	12,95
13	24	12,44
14	15	7,77
15	60	31,09
16	46	23,83
17	8	4,15
18	7	3,63
19	6	3,11
20	1	0,52
Skupaj	193	100,00

Tabela 2: Spol anketirancev

Spol	Število	Odstotek
Ženski	137	70,98
Moški	56	29,02
Skupaj	193	100,00

Tabela 3: Šole, ki jih obiskujejo anketiranci

Šola	Število	Odstotek
II. osnovna šola Celje	26,00	13,50
IV. osnovna šola Celje	12,00	6,21
OŠ Frana Kranjca	33,00	17,03
OŠ Lava Celje	1,00	0,50
Osnovne šole skupaj	72,00	37,27
Srednja zdravstvena in kozmetična šola Celje	96,00	49,80
Gimnazija Celje - Center	15,00	7,82
Gimnazija Lava	7,00	3,61
Ekonomska šola Celje	1,00	0,50
I. Gimnazija v Celju	2,00	1,00
Srednje šole skupaj	121,00	62,73
SKUPAJ	193,00	100,00

5.3 Rezultati raziskave

Cilj ankete je bil ugotoviti, v kolikšni meri mladi prepoznajo pojem domoznanstva, kako pogosto se srečujejo z vsebinami o domačem kraju ter katere oblike spoznavanja lokalne zgodovine in dediščine se jim zdijo zanimive.

Namen raziskave je bil bil raziskati poznavanje pojma domoznanstvo, odnos mladih do domačega kraja, zgodovine in kulturne dediščine, načine, preko katerih mladi spoznavajo domače okolje, zanimanje za različne sodobne oblike predstavljanja lokalne zgodovine, predloge mladih za povečanje zanimanja za domoznanstvo.

5.3.1 Analiza vprašanj 1, 2 in 3 – poznavanje izraza »domoznanstvo«

Prvo vprašanje se je nanašalo na to, ali anketiranci poznajo izraz »domoznanstvo«. Kot odgovor na vprašanje »**Ali poznaš izraz "Domoznanstvo"?**« so lahko izbirali med tremi odgovori:

- Da, prepričan sem, da vem, kaj pomeni izraz »domoznanstvo«.
- Izraz »domoznanstvo« sem že slišal, vendar ne vem natanko, kaj pomeni.
- Izraza »domoznanstvo« še nisem slišal.

Rezultati kažejo, da je ta pojem med mladimi razmeroma malo znan. Kar 59,6 % anketirancev izraza »domoznanstvo« sploh ni slišalo. Skupaj z 29 %, ki izraz poznajo le delno, to pomeni, da kar 88,6 % mladih nima jasnega razumevanja tega pojma. Le slaba desetina (11,4 %) trdi, da izraz dobro pozna.

Tabela 4: Ali poznaš izraz »domoznanstvo«?

Odgovor	Število	Odstotek
Da, prepričan sem, da vem, kaj pomeni izraz »domoznanstvo«.	22	11,40
Izraz »domoznanstvo« sem že slišal, vendar ne vem natanko, kaj pomeni.	56	29,02
Izraza »domoznanstvo« še nisem slišal.	115	59,59
Skupaj	193	100,00

Pri drugem vprašanju, ki se je glasilo **»Zapiši kaj po tvojem mnenju pomeni domoznanstvo?«**, pa so anketiranci z lastnimi besedami opisali, kaj po njihovem mnenju pomeni domoznanstvo. Najpogostejši odgovori so bili: »poznavanje domačega kraja / okolja / domovine«, »znanje o svojem domu / kraju, kjer živiš«, »spoznavanje lokalne zgodovine, kultur in dediščine«, »veda o domačem kraju ali regiji«. Mladi domoznanstvo povezujejo predvsem s poznavanjem domačega kraja, zgodovine kraja, kulturne dediščine, lokalnih znamenitosti, poznavanjem Slovenije in domače regije. V tabeli v nadaljevanju smo opisne odgovore razdelili v dve skupini in sicer v:

- Razumejo pojem: kamor smo uvrstili anketirance, ki so razmišljali v pravi smeri glede pomena besede (spoznavanje domačega okolja, kraja, domovine, lokalne zgodovine...; veda o domačem kraju, regiji, domovini...);
- Ne razumejo pojma: kamor smo uvrstili anketirance, ki niso odgovorili nič, ne vem ali napačno (da poznaš svoj dom, da si doma znan in podobno)

Tabela 5: Razumevanje pojma »domoznanstvo«

Razumevanje pojma	Število	Odstotek
Razumejo ustrezno	122	63,21
Ne razumejo	71	36,79
Skupaj	193	100,00

Odgovori kažejo, da večina oz. 63,21 % mladih intuitivno razume bistvo domoznanstva, medtem ko jih 36,79 % pojma dejansko ne razume. Če ta rezultat povežemo s predhodnim, kjer je slabih 60 % anketirancev povedalo, da izrazaše niso slišali, 29 % pa jih je izraz slišalo, vendar niso prepričani, kaj pomeni, lahko sklepamo, da tudi nekaj tistih (20 % med vsemi), ki izraza še niso slišali, iz besednega korena ustrezno sklepa o njenem pomenu, medtem ko 37 % anketirancev pojma resnično ne razume.

Pri tretjem vprašanju smo anketirancem ponudili 18 različnih vsebin oz. področij ter jih prosili, da označijo tiste, za katere menijo, da sodijo v področje domoznanstva. Med ponujenimi možnostmi so bile tako lokalne (celjske) teme kot tudi vsebine širšega slovenskega pomena. Z vprašanjem smo želeli preveriti, ali mladi pravilno prepoznajo domoznanske vsebine in ali ločijo med lokalnimi ter splošnimi nacionalnimi temami.

Vprašanje se je glasilo: **»Spodaj so navedena različna področja. Katera področja po tvojem mnenju vključuje domoznanstvo Celja? Označi vse odgovore, ki spadajo v domoznanstvo Celja.«** Razpoložljivi odgovori so bili:

- a. 1846 je Celje dobilo železnico
- b. celjski Stari grad skozi čas
- c. slike Triglava
- d. poplava v Celju leta 1990
- e. reka Ljubljanica in njene značilnosti
- f. raziskovalna naloga o Celjskih grofih
- g. slovenska obala in turizem nekoč
- h. razglednica Celja iz leta 1912
- i. znamenitosti Ljubljane
- j. ribe v Savinji
- k. Postojnska jama in življenje v njej
- l. zgodba Celjske rolce
- m. zgodba Blejske kremšnite
- n. spomenik Karla Destovnika Kajuha pri I. gimnaziji v Celju
- o. podelitev Prešernovih nagrad v Ljubljani
- p. prireditev za najboljše športnike osnovnih šol v Mestni občini Celje
- q. življenje slovenskih pesnikov in pisateljev iz obdobja moderne
- r. posebnosti celjskega govora

Rezultati so prikazani v tabeli v nadaljevanju.

Tabela 6: Področja domoznanstva

Področje	Ustrezna izbira	Število ustreznih izbir	Število neustrez. izbir	Odstotek ustreznih izbir	Odstotek neustrez. izbir	Skupaj število	Skupaj odstotek
1846 je Celje dobilo železnico	JE izbran	144	49	74,61	25,39	193	100,00
celjski Stari grad skozi čas	JE izbran	153	40	79,27	20,73	193	100,00
slike Triglava	NI izbran	166	27	86,01	13,99	193	100,00
poplava v Celju leta 1990	JE izbran	118	75	61,14	38,86	193	100,00
reka Ljubljana in njene značilnosti	NI izbran	170	23	88,08	11,92	193	100,00
raziskovalna naloga o Celjskih grofih	JE izbran	106	87	54,92	45,08	193	100,00
slovenska obala in turizem nekoč	NI izbran	160	33	82,90	17,10	193	100,00
razglednica Celja iz leta 1912	JE izbran	118	75	61,14	38,86	193	100,00
znamenitosti Ljubljane	NI izbran	169	24	87,56	12,44	193	100,00
ribe v Savinji	JE izbran	45	148	23,32	76,68	193	100,00
Postojnska jama in življenje v njej	NI izbran	160	33	82,90	17,10	193	100,00
zgodba Celjske rolce	JE izbran	96	97	49,74	50,26	193	100,00
zgodba Blejske kremšnite	NI izbran	168	25	87,05	12,95	193	100,00
spomenik Karla Destovnika Kajuha pri I. gimnaziji v Celju	JE izbran	145	48	75,13	24,87	193	100,00
podelitev Prešernovih nagrad v Ljubljani	NI izbran	174	19	90,16	9,84	193	100,00
prireditev za najboljše športnike osnovnih šol v Mestni občini Celje	JE izbran	57	136	29,53	70,47	193	100,00
življenje slovenskih pesnikov in pisateljev iz obdobja moderne	NI izbran	147	46	76,17	23,83	193	100,00
posebnosti celjskega govora	JE izbran	93	100	48,19	51,81	193	100,00

Največ ustreznih izbir (kriterij: več kot 80 % ustreznih izbir) je bilo pri slovenskih in tipično »neceljskih« temah, torej na področjih, ki so jih lahko izločili iz »domoznanstva Celja«:

- podelitev Prešernovih nagrad v Ljubljani (90,16 % ustreznih izbir),
- reka Ljubljanica in njene značilnosti (88,08 % ustreznih izbir),
- znamenitosti Ljubljane (87,56 % ustreznih izbir),
- zgodba Blejske kremšnite (87,05 % ustreznih izbir),
- slike Triglava (86,01 % ustreznih izbir),
- slovenska obala in turizem nekoč (82,90 % ustreznih izbir),
- Postojnska jama in življenje v njej (82,90 % ustreznih izbir).

Nadalje je več kot tri četrtine anketirancev ustrezno prepoznalo tudi naslednja področja:

- celjski Stari grad skozi čas (79,27 % ustreznih izbir),
- življenje slovenskih pesnikov in pisateljev iz obdobja moderne (76,17 % ustreznih izbir),
- spomenik Karla Destovnika Kajuha pri I. gimnaziji v Celju (75,13 % ustreznih izbir).

Več kot polovica, a manj kot tri četrtne (med 50 % in 75 %) anketirancev je ustrezno izbralo naslednje teme oziroma področja:

- 1846 je Celje dobilo železnico (74,61 % ustreznih izbir),
- poplava v Celju leta 1990 (61,14 % ustreznih izbir),
- razglednica Celja iz leta 1912 (61,14 % ustreznih izbir),
- raziskovalna naloga o Celjskih grofih (54,92 % ustreznih izbir).

Manj kot polovica anketirancev je ustrezno prepoznala naslednja področja domoznanstva Celja:

- zgodba Celjske rolce (49,74 % ustreznih izbir),
- posebnosti celjskega govora (48,19 % ustreznih izbir),
- prireditve za najboljše športnike osnovnih šol v Mestni občini Celje (29,53 % ustreznih izbir),
- ribe v Savinji (23,32 % ustreznih izbir).

Sklepamo lahko, da mladi pod domoznanstvo relativno ustrezno uvrščajo ikonične zgodovinske in kulturne teme, medtem ko vsakdanje ali manj znane lokalne vsebine prepoznavajo slabše.

5.3.2 Analiza vprašanj 5 in 6 – ocena pomembnosti in zanimivosti spoznavanja domačega kraja

Pred naslednjim vprašanjem je bilo v anketi pojasnjeno, kaj pomeni domoznanstvo.

»In kaj res pomeni beseda "domoznanstvo"? Domoznanstvo pomeni spoznavanje okolja, v katerem živimo - to je lahko naš kraj, naša regija ali pa naša država. Domoznanstvo nekega kraja (npr. Celja) zajema teme, ki so neposredno povezane z našim lokalnim okoljem, kot so lokalne zgodbe in pomembne osebnosti, stavbe, običaji, zgodovina kraja, narava, znamenitosti, pesmi, jedi ter druge značilnosti domačega okolja. Ne vključuje pa splošnih ali tujih vsebin, ki z našim krajem niso neposredno povezane.«

Peto vprašanje (Q5) se je glasilo »Kako pomembno se ti zdi poznavanje domačega okolja, zgodovine ter kulturne dediščine domačega kraja?«. Izbirali so med odgovori od »zelo je pomembno« do »sploh ni pomembno«. Rezultati so prikazani v tabeli v nadaljevanju.

Tabela 7: Ocena pomembnosti domoznanstva

Ocena	Število	Odstotek
Zelo je pomembno	35	18,13
Je pomembno	121	62,69
Skupaj pozitivni interval	156	80,82
Niti je pomembno niti ni pomembno	25	12,95
Ni pomembno	4	2,07
Sploh ni pomembno	8	4,15
Skupaj negativni interval	12	6,22
Skupaj	193	100,00

Povprečna ocena je 3,9, kar opisno pomeni »je pomembno«. Kot je razvidno iz tabele, je 80,82 » ocen na pozitivnem intervalu in le 6,22 % na negativnem, kar prav tako potrjuje, da mladostniki ocenjujejo področje domoznanstva kot pomembno.

Šesto vprašanje (Q6) se je glasilo »**Kako zanimivo je zate (s)poznavanje domačega kraja, zgodovine ter kulturne dediščine tega okolja?**«. Izbirali so med odgovori od »zelo je zanimivo« do »sploh ni zanimivo«. Rezultati so prikazani v tabeli v nadaljevanju.

Tabela 8: Ocena zanimivosti domoznanstva

Ocena	Število	Odstotek
Zelo je zanimivo	21	10,88
Je zanimivo	90	46,63
Skupaj pozitivni interval	111	57,51
Niti je zanimivo niti ni zanimivo	52	26,94
Ni zanimivo	25	12,95
Sploh ni zanimivo	5	2,59
Skupaj negativni interval	30	15,54
Skupaj	193	100,00

Povprečna ocena je 3,5, kar opisno pomeni oceno med nevtralno oceno »niti je zanimivo niti ni zanimivo« in pozitivno oceno »je zanimivo«. Kot je razvidno iz tabele, je 57,51 » ocen na pozitivnem intervalu in 15,54 % na negativnem, kar sicer potrjuje, da mladostniki ocenjujejo področje domoznanstva kot zanimivo, vendar v primerjavi s prejšnjim vprašanjem ga ocenjujejo manj zanimivo kot pomembno.

Rezultati torej kažejo na zmerno pozitiven odnos anketirancev do obravnavane tematike. Največji delež, slabih 47 % oziroma 90 anketirancev je ocenilo, da jim je spoznavanje domačega kraja in kulturne dediščine zanimivo (ocena 4), medtem ko je le slabih 11 % oziroma 21 anketirancev izbralo najvišjo oceno in tematiko označilo za zelo zanimivo.

Kljub temu pa rezultatov ne gre razlagati preveč optimistično, saj je slabih 27 % oziroma 52 posameznikov izbralo nevtralni odgovor, kar pomeni da do tematike nimajo jasno izoblikovanega stališča. Ta skupina je z vidika spodbujanja kulturne zavesti posebej zanimiva, saj predstavlja potencial, ki bi ga bilo mogoče doseči z ustreznimi izobraževalnimi ali kulturnimi programi.

Negativno se je do teme opredelilo slabih 16 % anketirancev. Od tega jih je skoraj 13 % oziroma 25 odgovorilo, da jih tema ne zanima, in slabi 3 % oziroma 5 anketirancev, da jih sploh ne zanima.

Standardni odklon 1,1 nakazuje zmerno razpršenost odgovorov, kar pomeni, da tema različne posameznike nagovori precej različno. Povprečje 3,5 skupaj z standardnim odklonom kaže, da gre za tematiko z deljenim, a v celoti zmerno pozitivnim sprejemom med anketiranimi.

Primerjava z vprašanji 5 (o pomembnosti področja) in 6 (o zanimivosti področja) razkrije zanimiv razkorak: medtem ko je 80,8 % anketirancev ocenilo poznavanje domačega kraja kot pomembno, je stopnja dejanskega zanimanja opazno nižja (57,5 %). Povprečna ocena zanimivosti (3,50) je za skoraj pol točke nižja od ocene pomembnosti (3,9). Ta razlika kaže, da mladi sicer razumsko priznavajo pomen poznavanja lokalne dediščine, a je njihovo osebno zanimanje skromnejše. Posebej izstopa relativno visok delež neopredeljenih (26,9 %), kar nakazuje, da bi ustrezne aktivnosti ta segment lahko pritegnile.

5.3.3 Analiza vprašanja 7 - dosedanje domoznanske aktivnosti

Pri sedmem vprašanju so anketiranci odgovarjali na vprašanje: »Na kakšen način si že spoznaval/-a lokalno okolje oz. domači kraj in koliko si se o njem na ta način naučil/- a?«. Anketiranci so na 5- oziroma 6-stopenjski lestvici ocenili, koliko so se o domačem kraju naučili prek devetih ponujenih aktivnosti. Vprašanje je s tem primarno merilo njihove pretekle izkušnje s pridobivanjem znanja in ne njihovega trenutnega zanimanja. Ocene so bile:

- a. Na ta način nisem spoznaval/- a domačega kraja.
- b. Nič se nisem naučil/-a.
- c. Zelo malo sem se na ta način naučil/-a.
- d. Nekaj sem se na ta način naučil/-a.
- e. Veliko sem se na ta način naučil/-a.
- f. Zelo veliko sem se na ta način naučil/-a.

Podane so bile naslednje aktivnosti oziroma načini spoznavanja domačega kraja:

- Udeležil/-a sem se dogodka ali razstave v knjižnici.
- Sodeloval/-a sem v knjižnični akciji ali projektu.
- Z vodičem sem si ogledal/-a oz. se sprehodil/-a po domačem kraju.
- Iskal/-a oz. zasledil/-a sem objavo o svojem kraju na spletu oz. družbenem omrežju.
- Udeležil/-a sem se lokalnega dogodka (sejma, prireditve, festivala).
- Obiskal/-a sem muzej v svojem kraju.
- Obiskal/-a sem znamenitost v svojem kraju (grad, spomenike ipd.).
- V šoli sem se učil/-a o svojem kraju.
- Družinski člani so mi pripovedovali o domačem kraju.

Tabela 9: Ocena aktivnosti – število odgovorov in aritmetična sredina

Aktivnost oziroma način spoznavanja domačega kraja	Na ta način nisem spoznaval/-a domačega kraja (ocena 0)	Nič se nisem naučil/-a (ocena 1)	Zelo malo sem se na ta način naučil/-a (ocena 2)	Nekaj sem se na ta način naučil/-a (ocena 3)	Veliko sem se na ta način naučil/-a (ocena 4)	Zelo veliko sem se na ta način naučil/-a (ocena 5)	Skupaj	Aritm. sredina
Udeležil/-a sem se dogodka ali razstave v knjižnici.	61	22	37	61	7	5	193	2,52
Sodeloval/-a sem v knjižnični akciji ali projektu.	110	19	20	26	13	5	193	2,58
Z vodičem sem si ogledal/-a oz. se sprehodil/-a po do- mačem kraju.	74	10	18	39	31	21	193	3,29
Iskal/-a oz. zasledil/-a sem objavo o svojem kraju na spletu oz. družbenem omrežju.	42	12	28	60	30	21	193	3,13
Udeležil/-a sem se lokalnega dogodka (sejma, prireditve, festivala).	37	23	43	44	16	30	193	2,92
Obiskal/-a sem muzej v svojem kraju.	35	6	24	49	43	36	193	3,50
Obiskal/-a sem znamenitost v svojem kraju (grad, spomenike ipd.).	12	12	31	53	47	38	193	3,38
V šoli sem se učil/-a o svojem kraju.	15	12	31	56	45	34	193	3,33
Družinski člani so mi pripovedovali o domačem kraju.	27	11	27	49	36	43	193	3,44

Tabela 10: Ocena aktivnosti – odstotek odgovorov

Aktivnost oziroma način spoznavanja domačega kraja	<i>Na ta način nisem spoznaval/-a domačega kraja (ocena 0)</i>	Nič se nisem naučil/-a (ocena 1)	Zelo malo sem se na ta način naučil/-a (ocena 2)	Nekaj sem se na ta način naučil/-a (ocena 3)	Veliko sem se na ta način naučil/-a (ocena 4)	Zelo veliko sem se na ta način naučil/-a (ocena 5)	Skupaj
Udeležil/-a sem se dogodka ali razstave v knjižnici.	31,61	11,40	19,17	31,61	3,63	2,59	100
Sodeloval/-a sem v knjižnični akciji ali projektu.	56,99	9,84	10,36	13,47	6,74	2,59	100
Z vodičem sem si ogledal/-a oz. se sprehodil/-a po domačem kraju.	38,34	5,18	9,33	20,21	16,06	10,88	100
Iskal/-a oz. zasledil/-a sem objavo o svojem kraju na spletu oz. družbenem omrežju.	21,76	6,22	14,51	31,09	15,54	10,88	100
Udeležil/-a sem se lokalnega dogodka (sejma, prireditve, festivala).	19,17	11,92	22,28	22,80	8,29	15,54	100
Obiskal/-a sem muzej v svojem kraju.	18,13	3,11	12,44	25,39	22,28	18,65	100
Obiskal/-a sem znamenitost v svojem kraju (grad, spomenike ipd.).	6,22	6,22	16,06	27,46	24,35	19,69	100
V šoli sem se učil/-a o svojem kraju.	7,77	6,22	16,06	29,02	23,32	17,62	100
Družinski člani so mi pripovedovali o domačem kraju.	13,99	5,70	13,99	25,39	18,65	22,28	100

Kar 57 % anketirancev še ni sodelovalo v nobeni knjižnični akciji ali projektu. Tisti, ki so se ga udeležili, pa ocenjujejo, da so se s to aktivnostjo naučili med »malo in nekaj« (AS =2,58).

38 % se jih še ni z vodičem ogledalo oz. se sprehodilo po domačem kraju. Tisti, ki so se, pa ocenjujejo, da so se s tem naučili med »nekaj in veliko« (AS = 3,29).

Dobrih 31 % se jih še ni udeležilo dogodka ali razstave v knjižnici. Tisti, ki so se, pa ocenjujejo, da so se s tem naučili med »malo in nekaj« (AS = 2,52)

Približno vsak peti (se) še ni:

- iskal oz. zasledil objave o svojem kraju na spletu oz. družbenem omrežju (21,76 %),
- udeležil lokalnega dogodka, sejma, prireditve, festivala (19,17 %),
- obiskal muzeja v svojem kraju (18,13 %).

Tisti, ki so se, pa ocenjujejo, da so se s tem naučili:

- z objavami o svojem kraju na spletu oz. družbenem omrežju med »nekaj in veliko« (AS = 3,13),
- z udeležbo na lokalnem dogodku, sejmu, prireditvi, festivalu med »malo in nekaj« (AS = 2,92),
- z obiskom muzeja v svojem kraju med »nekaj in veliko« (AS = 3,5, kar pomeni, da so se s to aktivnostjo po svoji oceni največ naučili).

Najmanjši delež jih ni:

- obiskalo znamenitosti v svojem kraju - grad, spomenike ipd. (6,22 %),
- v šoli se učilo o svojem kraju (7,77 %).

Tisti, ki so se, pa ocenjujejo, da so se s tem naučili med »nekaj in veliko«:

- z obiskom znamenitosti v svojem kraju - grad, spomenike ipd. med (AS = 3,38),
- v šoli se učilo o svojem kraju (AS = 3,33).

27 % družinski člani niso pripovedovali o domačem kraju. Toda tisti, katerim pa so pripovedovali, pa ocenjujejo, da so se naučili med »nekaj in veliko« (AS = 3,44).

V tabeli v nadaljevanju so aktivnosti urejene po velikosti aritmetičnih sredin (višja ocena pomeni, da so se mladostniki v povprečju s to aktivnostjo naučili več). Razlike med samoocenami so relativno majhne, saj se gibajo na intervali 1 ocene in sicer od 2,52 do 3,5.

Tabela 11: ocena pridobitve znanja z aktivnostjo

Obiskal/-a sem muzej v svojem kraju.	3,50
Družinski člani so mi pripovedovali o domačem kraju.	3,44
Obiskal/-a sem znamenitost v svojem kraju (grad, spomenike ipd.).	3,38
V šoli sem se učil/-a o svojem kraju.	3,33
Z vodičem sem si ogledal/-a oz. se sprehodil/-a po domačem kraju.	3,29
Iskal/-a oz. zasledil/-a sem objavo o svojem kraju na spletu oz. družbenem omrežju.	3,13
Udeležil/-a sem se lokalnega dogodka (sejma, prireditve, festivala).	2,92
Sodeloval/-a sem v knjižnični akciji ali projektu.	2,58
Udeležil/-a sem se dogodka ali razstave v knjižnici.	2,52

Mladostniki ocenjujejo, da so se največ naučili z obiskom muzeja, pripovedovanjem družinskih članov, obiskom znamenitosti in učenjem v šoli. Te štiri aktivnosti predstavljajo jedro dosedanjih izkušenj mladih z domoznanstvom in kažejo na pomen neposrednega stika z lokalno dediščino ter vlogo šole in družine kot ključnih posrednikov znanja.

Sledi ogled ali sprehod po domačem kraju z vodičem ter objava na spletu. Mladostniki ocenjujejo, da se najmanj naučijo z udeležbo lokalnega dogodka ali aktivnosti v knjižnici, kar kaže na to, da digitalni mediji in družbena omrežja že igrajo določeno vlogo pri spoznavanju domačega kraja, čeprav ne tako izrazito kot tradicionalne aktivnosti.

Izrazito najnižje ocene so prejele knjižnične dejavnosti: udeležba na dogodku ali razstavi v knjižnici in sodelovanje v knjižnični akciji ali projektu, kar kaže na to, da knjižnične dejavnosti v kontekstu domoznanstva med mladimi trenutno igrajo bolj obrobno vlogo.

Mladi se o domačem kraju največ naučijo prek neposrednega stika z lokalnimi znamenitostmi, šolskega pouka in pripovedovanja družinskih članov. Knjižnične dejavnosti kot kanal spoznavanja domačega kraja zaostajajo za vsemi drugimi oblikami, kar kaže na priložnost za inovativnejše pristope v knjižničnem prostoru.

5.3.4 Analiza vprašanja 8 - zanimivost predlaganih aktivnosti

Osmo vprašanje se je glasilo: »**Kako zanimive so zate spodaj navedene aktivnosti?**« Vprašanje meri potencialno zanimanje in ne preteklih izkušenj. Anketiranci so na 5-stopenjski lestvici (1 = sploh ni zanimivo; 5 = zelo je zanimivo) ocenjevali privlačnost trinajstih predlaganih aktivnosti za spoznavanje domačega kraja:

- Razstava starih fotografij Celja iz leta 1900.
- Pogovor s starejšim prebivalcem o življenju nekoč
- Ogled doku-mentarca o zgodovini mesta.
- Voden sprehod po starem mestnem jedru.
- TikTok video: kako je izgledalo Celje pred 100 leti.
- Lov na zaklad po mestu.
- QR koda pri spomeniku z razlago.
- Escape room: skrivnost Celjskega gradu.
- Lokalni TikToker predstavi skrite kotičke mesta
- Srednjeveški dan v mestu.
- Ogled sred-njeveškega Celja v virtualni resničnosti.
- Lokalni festival hrane.
- Mobilna aplikacija z zemljevidom zgodovinskih točk tvojega kraja.

Rezultati so prikazani v tabelah v nadaljevanju.

Tabela 12: Zanimivost predlaganih aktivnosti – število odgovorov

Aktivnost	1	2	3	4	5	Skupaj
Razstava starih fotografij Celja iz leta 1900.	29	34	65	55	10	193
Pogovor s starejšim prebivalcem o življenju nekoč.	19	21	45	80	28	193
Ogled dokumentarca o zgodovini mesta.	42	29	60	50	12	193
Voden sprehod po starem mestnem jedru.	26	38	57	58	14	193
TikTok video: kako je izgledalo Celje pred 100 leti.	15	28	42	68	40	193
Lov na zaklad po mestu.	24	10	51	51	57	193
QR koda pri spomeniku z razlago.	56	45	60	27	5	193
Escape room: skrivnost Celjskega gradu.	8	11	25	73	76	193
Lokalni TikToker predstavi skrite kotičke mesta	25	22	46	62	38	193
Srednjeveški dan v mestu.	20	28	68	53	24	193
Ogled srednjeveškega Celja v virtualni resničnosti.	20	21	52	61	39	193
Lokalni festival hrane.	20	27	39	56	51	193
Mobilna aplikacija z zemljevidom zgodovinskih točk tvojega kraja.	34	42	61	39	17	193

Tabela 13 : Zanimivost predlaganih aktivnosti – struktura odgovorov

Aktivnost	1	2	3	4	5	Skupaj
Razstava starih fotografij Celja iz leta 1900.	15	17,6	33,7	28,5	5,2	100
Pogovor s starejšim prebivalcem o življenju nekoč.	9,8	10,9	23,3	41,5	14,5	100
Ogled dokumentarca o zgodovini mesta.	21,8	15	31,1	25,9	6,2	100
Voden sprehod po starem mestnem jedru.	13,5	19,7	29,5	30	7,3	100
TikTok video: kako je izgledalo Celje pred 100 leti.	7,8	14,5	21,8	35,2	20,7	100
Lov na zaklad po mestu.	12,5	5,2	26,4	26,4	29,5	100
QR koda pri spomeniku z razlago.	29	23,3	31,1	14	2,6	100
Escape room: skrivnost Celjskega gradu.	4,1	5,7	13	37,8	39,4	100
Lokalni TikToker predstavi skrite kotičke mesta	13	11,4	23,8	32,1	19,7	100
Srednjeveški dan v mestu.	10,4	14,5	35,2	27,5	12,4	100

Aktivnost	1	2	3	4	5	Skupaj
Ogled srednjeveškega Celja v virtualni resničnosti.	10,4	10,9	26,9	31,6	20,2	100
Lokalni festival hrane.	10,4	14	20,2	29	26,4	100
Mobilna aplikacija z zemljevidom zgodovinskih točk tvojega kraja.	17,6	21,8	31,6	20,2	8,8	100

Tabela 14: Predlagane aktivnosti po aritmetičnih sredinah od najbolj do najmanj zanimive

Aktivnost	Število	Aritm. sredina	Std. odklon
Escape room: skrivnost Celjskega gradu.	193	4,03	1,063
Lov na zaklad po mestu.	193	3,55	1,302
Lokalni festival hrane.	193	3,47	1,299
TikTok video: kako je izgledalo Celje pred 100 leti.	193	3,47	1,195
Ogled srednjeveškega Celja v virtualni resničnosti.	193	3,40	1,222
Pogovor s starejšim prebivalcem o življenju nekoč.	193	3,40	1,160
Lokalni TikToker predstavi skrite kotičke mesta	193	3,34	1,278
Srednjeveški dan v mestu.	193	3,17	1,144
Voden sprehod po starem mestnem jedru.	193	2,98	1,155
Razstava starih fotografij Celja iz leta 1900.	193	2,91	1,126
Mobilna aplikacija z zemljevidom zgodovinskih točk tvojega kraja.	193	2,81	1,203
Ogled dokumentarca o zgodovini mesta.	193	2,80	1,223
QR koda pri spomeniku z razlago.	193	2,38	1,121

Med vsemi predlaganimi aktivnostmi izrazito izstopa Escape room: skrivnost Celjskega gradu s povprečno oceno 4,03 in kar 77,2 % anketirancev, ki ga ocenjuje kot zanimivega ali zelo zanimivega. Gre za edino aktivnost s povprečjem nad 4,0, kar kaže na velik potencial izkustvenih, igrivih pristopov.

Sledi pet aktivnosti s podobnimi povprečji v razponu 3,40–3,55: lov na zaklad po mestu ($M = 3,55$), TikTok video o Celju pred 100 leti ($M = 3,47$), lokalni festival hrane ($M = 3,47$), ogled srednjeveškega Celja v virtualni resničnosti ($M = 3,40$) ter pogovor s starejšim prebivalcem ($M = 3,40$). Ta skupina kaže, da mlade pritegnejo tako interaktivne in digitalne oblike kot tudi tradicionalnejši medgeneracijski pristopi in gastronomski dogodki.

Na spodnjem delu lestvice se nahajajo bolj pasivne in statične oblike: razstava starih fotografij ($M = 2,91$), mobilna aplikacija z zemljevidom ($M = 2,81$), ogled dokumentarca ($M = 2,80$) in zlasti QR koda pri spomeniku ($M = 2,38$). Slednja je z naskokom najmanj zanimiva aktivnost – le 16,6 % anketirancev jo ocenjuje kot zanimivo. To jasno sporoča, da pasivni informacijski pristopi mladih ne privlačijo.

Zanimiv je relativno visok rezultat ogleda srednjeveškega Celja v virtualni resničnosti ($M = 3,40$), kar skupaj z escape roomom in lovom na zaklad potrjuje, da mladim najbolj ustrezajo aktivnosti z elementi igre, odkrivanja in interaktivnosti. Hkrati pa visok rezultat pogovora s starejšim prebivalcem ($M = 3,40$) kaže, da medgeneracijski dialog kot pristop nikakor ni zastarel – mladi ga cenijo enako kot digitalne vsebine.

Mlade v Celju za spoznavanje domačega kraja najbolj pritegnejo interaktivne, izkustvene in igrive aktivnosti, pri čemer izrazito izstopa escape room ($M = 4,03$). Na drugi strani pasivni informacijski pristopi, zlasti QR kode ($M = 2,38$), med mladimi ne vzbujajo zanimanja. Za uspešno promocijo domoznanstva med mladimi je ključno, da se vsebine posredujejo skozi oblike, ki spodbujajo aktivno udeležbo, odkrivanje in zabavo.

5.3.5 Analiza vprašanja 9 - predlagane aktivnosti

Pri devetem vprašanju so lahko anketiranci navedli nove aktivnosti, za katere menijo, da bi povečale zanimanje za domoznanstvo. Vprašanje se je glasilo: **»Navedi vsaj dve aktivnosti, ki bi po tvojem mnenju med mladimi povečali zanimanje za domoznanstvo, a ju še nismo omenili.«**

Kar 33,7 % anketirancev je polje namenjeno odgovoru pustilo prazno, 11,4 % je odgovorilo z znakom “/”, 9,3 % pa je odgovorilo “ne vem”. Skupaj je bilo torej 54,4% odgovorov neuporabnih.

Med odgovori so se najpogosteje pojavljali izrazi povezani z escape room-om, lovom na zaklad, virtualno resničnostjo/aplikacijo z možnostjo interaktivnih sprehodov, različnimi vrstami iger z organiziranimi glasbenimi prireditvami in video objavami na različnih socialnih omrežjih (YouTube, TikTok,...).

Tabela 15: Opisni odgovori

Odgovor	Število odgovorov	Delež
Brez odgovora / ne vem	105	54,4
Lov na zaklad / raziskovanje mesta ipd.	20	10,4
Festivali / dogodki / predstavitve	19	9,8
Aplikacije / VR / 3D	12	6,2
Socialna omrežja / videi	12	6,2
Drugi odgovori	35	18,1
Skupaj	193	100,0

Analiza tega vprašanja torej kaže, da anketiranci najbolj cenijo aktivnosti, ki vključujejo zabavo, druženje in aktivno ter kakovostno preživljanje časa. Kažejo pa tudi na veliko raznolikost interesov, saj so bili odgovori raznovstni in niso bili omejeni na eno temo ali področje.

5.4 Ugotovitve in predlogi

Raziskava o prepoznavnosti domoznanstva med učenci in dijaki celjskih osnovnih ter srednjih šol je pokazala, da je izraz *domoznanstvo* med mladimi razmeroma slabo poznan. Večina anketirancev (60 %) izraza še ni slišala, dodatnih 28 % pa ga pozna le površno. Kljub temu odgovori na odprto vprašanje kažejo, da mladi intuitivno razumejo bistvo domoznanstva, saj ga najpogosteje povezujejo s poznavanjem domačega kraja, njegove zgodovine, kulturne dediščine in lokalnih posebnosti.

Rezultati kažejo, da mladi v veliki meri pravilno prepoznavajo domoznanske vsebine. Najpogosteje so med njih uvrščali lokalne zgodovinske in kulturne znamenitosti, kot so Stari grad Celje, spomenik Karlu Destovniku Kajuhu ter prihod železnice v Celje. Manj

uspešni pa so bili pri prepoznavanju manj izpostavljenih lokalnih vsebin, kot so posebnosti celjskega govora, lokalne športne prireditve ali naravne značilnosti območja. To kaže, da mladi domoznanstvo predvsem povezujejo z najbolj prepoznavnimi zgodovinskimi simboli lokalnega okolja.

Anketiranci poznavanje domačega kraja ocenjujejo kot pomembno. Kar 81 % vprašanih meni, da je poznavanje domačega okolja, zgodovine in kulturne dediščine pomembno ali zelo pomembno. Dejansko zanimanje za to tematiko pa je dejansko nižje. Približno 58 % anketirancev je ocenilo, da jih spoznavanje domačega kraja zanima, medtem ko je več kot četrtnina ostala neopredeljena. Rezultati tako kažejo, da mladi prepoznavajo pomen domoznanstva, vendar jih obstoječe oblike predstavitve vsebin ne pritegnejo vedno dovolj.

Najpomembnejši viri znanja o domačem kraju so obisk znamenitosti, šolski pouk ter pripovedovanje družinskih članov. Pomembno vlogo imajo tudi muzeji in spletne vsebine. Po drugi strani pa knjižnične dejavnosti trenutno predstavljajo najmanj prepoznaven vir spoznavanja lokalne dediščine. Udeležba na knjižničnih dogodkih, razstavah in projektih je bila ocenjena bistveno nižje od vseh drugih oblik pridobivanja znanja.

Pri ocenjevanju zanimivosti različnih aktivnosti za spoznavanje domačega kraja so se kot najbolj privlačne izkazale interaktivne in izkustvene oblike. Najvišje so ocenili escape room na temo Celjskega gradu, sledili pa so lov na zaklad po mestu, vsebine na družbenih omrežjih, lokalni festivali hrane ter pogovori s starejšimi prebivalci. Mladi so pozitivno ocenili tudi uporabo virtualne resničnosti. Najmanj zanimive so se jim zdele pasivne oblike podajanja informacij, predvsem QR kode pri spomenikih, ogled dokumentarcev in klasične razstave.

Na podlagi ugotovitev raziskave predlagamo, da Osrednja knjižnica Celje pri promociji domoznanstva med mladimi večji poudarek nameni interaktivnim, izkustvenim in digitalnim oblikam predstavitve vsebin. Smiselno bi bilo razvijati aktivnosti, ki vključujejo elemente igre, raziskovanja in sodelovanja, kot so tematski escape roomi, lovi na zaklad, kvizi, interaktivni sprehodi po mestu ter uporaba virtualne resničnosti.

Zanimanje med mladimi bi povečalo tesnejše sodelovanje knjižnice z osnovnimi in srednjimi šolami, saj rezultati potrjujejo, da je šola eden najpomembnejših kanalov za pridobivanje znanja o domačem kraju. Domoznanske vsebine bi bilo smiselno vključevati v projektne dneve, raziskovalne naloge, ekskurzije in medpredmetne aktivnosti.

Ker imajo pomembno vlogo tudi digitalni mediji, bi predlagali pripravo kratkih videov za družbena omrežja (te bi se delilo na profilih Mestne občine Celje), interaktivnih spletnih vsebin in drugih sodobnih komunikacijskih oblik, ki so mladim blizu. Poseben poudarek naj bo na predstavitvi lokalnih zgodb, zanimivosti in manj poznanih vidikov kulturne dediščine.

Raziskava je pokazala tudi potencial medgeneracijskega povezovanja, zato predlagamo organizacijo srečanj mladih s starejšimi prebivalci, ki lahko skozi osebne zgodbe in spomine približajo lokalno zgodovino na zanimiv in avtentičen način.

Sklepno lahko ugotovimo, da mladi prepoznavajo pomen poznavanja domačega kraja in kulturne dediščine, vendar jih je za aktivnejše vključevanje potrebno nagovoriti s sodobnimi, interaktivnimi in izkustvenimi pristopi. Knjižnice imajo pri tem pomembno priložnost, da svojo domoznansko dejavnost približajo mladim ter tako prispevajo k ohranjanju lokalne identitete in kulturne dediščine.

6 PREDLAGANI MODEL USTVARJANJA PREPOZNAVNOSTI DOMOZNANSTVA

6.1 Pregled obstoječih praks sodelovanja knjižnic s šolami na področju domoznanstva

Pregled sodelovanja med knjižnicami, šolami in drugimi lokalnimi ustanovami kaže, da se domoznanske vsebine v osnovnih in srednjih šolah najpogosteje izvajajo preko projektnega, raziskovalnega in praktičnega dela. Iz pregleda aktivnosti po slovenskih regijah je razvidno, da se domoznanstvo najpogosteje vključuje v obvezne in izbirne predmete, kot so zgodovina, geografija, slovenščina in umetnost. Šole pogosto organizirajo dneve dejavnosti, kulturne dneve in interesne dejavnosti, ki so povezane z raziskovanjem lokalne dediščine, pomembnih osebnosti ter zgodovine kraja. Pri tem pomembno vlogo prevzemajo tudi šolske in splošne knjižnice, ki zagotavljajo dostop do domoznanskega gradiva, sodelujejo pri pripravi raziskovalnih nalog ter organizirajo razstave, delavnice in predavanja.

Raziskava o izvajanju domoznanstva za ciljne generacijske skupine je pokazala, da osnovne šole domoznanske vsebine najpogosteje vključujejo v dneve dejavnosti in interesne dejavnosti, srednje šole pa predvsem preko šolskih knjižnic, projektnega dela in posameznih predmetov. Mladi največ zanimanja pokažejo za aktivnosti, ki vključujejo raziskovanje lokalnega okolja, terensko delo, uporabo digitalnih orodij ter aktivno sodelovanje pri ustvarjanju vsebin. Kot posebej uspešne se izkazujejo aktivnosti, pri katerih učenci raziskujejo zgodovino svojega kraja, zbirajo ustna pričevanja starejših prebivalcev, pripravljajo fotografske razstave ali sodelujejo pri digitalizaciji lokalne dediščine.

Pogoste oblike sodelovanja med knjižnicami in šolami vključujejo tudi obiske muzejev, arhivov in drugih kulturnih ustanov, organizacijo vodenih ogledov lokalnega okolja ter sodelovanje z lokalnimi društvi in občinami. Knjižnice pri tem pogosto nastopajo kot povezovalni člen med različnimi institucijami in kot pomemben vir strokovne podpore pri raziskovanju lokalne zgodovine in kulture. Kljub številnim primerom dobrih praks pa raziskave in pregledi aktivnosti kažejo, da je izvajanje domoznanstva med regijami in

posameznimi šolami precej neenotno. Veliko aktivnosti je odvisnih predvsem od posameznih pobud učiteljev, knjižničarjev ali lokalnih ustanov, zato primanjkuje sistematičnega in dolgoročnega modela sodelovanja (<https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-QA5JAHYJ>).

6.2 Smernice za knjižnice za delo z mladimi in šolami

Za uspešno delo z mladimi na področju domoznanstva morajo knjižnice uporabljati sodobne in mladim prilagojene pristope. Raziskave kažejo, da mladi najbolj sprejemajo domoznanske vsebine takrat, ko lahko pri aktivnostih sodelujejo aktivno in ustvarjalno. Zato je pomembno, da knjižnice spodbujajo raziskovalno in projektno delo, terensko raziskovanje, ustvarjalne delavnice ter uporabo lokalnega okolja kot učnega prostora. Mladi ne smejo biti le poslušalci, temveč morajo postati soustvarjalci vsebin, saj tak način dela spodbuja večje zanimanje za lokalno dediščino in krepi občutek pripadnosti lokalnemu okolju.

Pomembno je tudi, da so domoznanske vsebine mladim dostopne v digitalni obliki. Ker mladi večino informacij pridobivajo preko digitalnih medijev, morajo knjižnice domoznansko gradivo približati preko spletnih portalov, digitalnih zbirk, družbenih omrežij, podcastov, video vsebin in interaktivnih zemljevidov. Digitalizacija lokalne dediščine ne omogoča le lažje dostopnosti gradiva, temveč prispeva tudi k njegovemu dolgoročnemu ohranjanju. Pri promociji domoznanstva je zato pomembna uporaba sodobnih komunikacijskih kanalov, ki mladim omogočajo bolj zanimivo in interaktivno izkušnjo.

6.3 Model sodelovanja knjižnic z osnovnimi in srednjimi šolami na področju skupne promocije domoznanstva

Raziskava je pokazala, da mladi prepoznavajo pomen lokalne zgodovine in kulturne dediščine, vendar pojma domoznanstvo večinoma ne poznajo. Hkrati se največ o domačem kraju naučijo preko obiskov znamenitosti, šolskega pouka in družinskih zgodb, medtem ko knjižnice pri tem trenutno nimajo pomembnejše vloge.

Zato mora sodobni model sodelovanja povezati tri ključne deležnike: **Knjižnico – šolo – mladega uporabnika**. Namesto pasivnega posredovanja informacij mora model temeljiti na doživljajskem učenju, digitalnih vsebinah, raziskovanju lokalnega okolja in aktivni vlogi mladih. Temeljni cilj modela je vzpostaviti dolgoročno partnerstvo med knjižnicami in izobraževalnimi ustanovami, ki bo: povečalo prepoznavnost domoznanstva, okrepilo zanimanje mladih za lokalno dediščino, povežalo formalno in neformalno izobraževanje, spodbudilo razvoj lokalne identitete, povečalo uporabo domoznanskih virov in storitev knjižnic.

Model smo oblikovali tako, da smo izpostavili 5 glavnih točk: Domoznanstvo v učnem procesu, Učenje skozi doživetje, Digitalno domoznanstvo, Mladi kot soustvarjalci ter Medgeneracijsko povezovanje. Temeljni namen modela je povečati prepoznavnost domoznanstva med mladimi, spodbuditi zanimanje za lokalno kulturno dediščino ter okrepiti sodelovanje med izobraževalnimi ustanovami in knjižnicami. Model temelji na prepričanju, da mora biti domoznanstvo mladim predstavljeno na sodoben, zanimiv in interaktiven način, ki spodbuja aktivno sodelovanje in raziskovanje. Prvi pomemben element modela predstavlja vključevanje domoznanskih vsebin v učni proces. Knjižnice in šole bi pri tem sodelovale pri pripravi učnih gradiv, projektnih nalog in raziskovalnih aktivnosti (projekt Mladi za Celje- bolj se spodbujalo pisanje raziskovalnih nalog na temo domoznanstva), povezanih z lokalnim okoljem. Domoznanske vsebine bi se lahko vključevale v različne šolske predmete, predvsem zgodovino, geografijo, slovenščino, družboslovje in umetnost. Učenci in dijaki bi pri pouku raziskovali lokalne zgodovinske dogodke, pomembne osebnosti, kulturne znamenitosti, posebnosti domačega kraja in razvoj lokalne skupnosti. Knjižnice bi pri tem zagotavljale strokovno podporo, dostop do domoznanskih zbirk ter pomoč pri iskanju in uporabi virov.

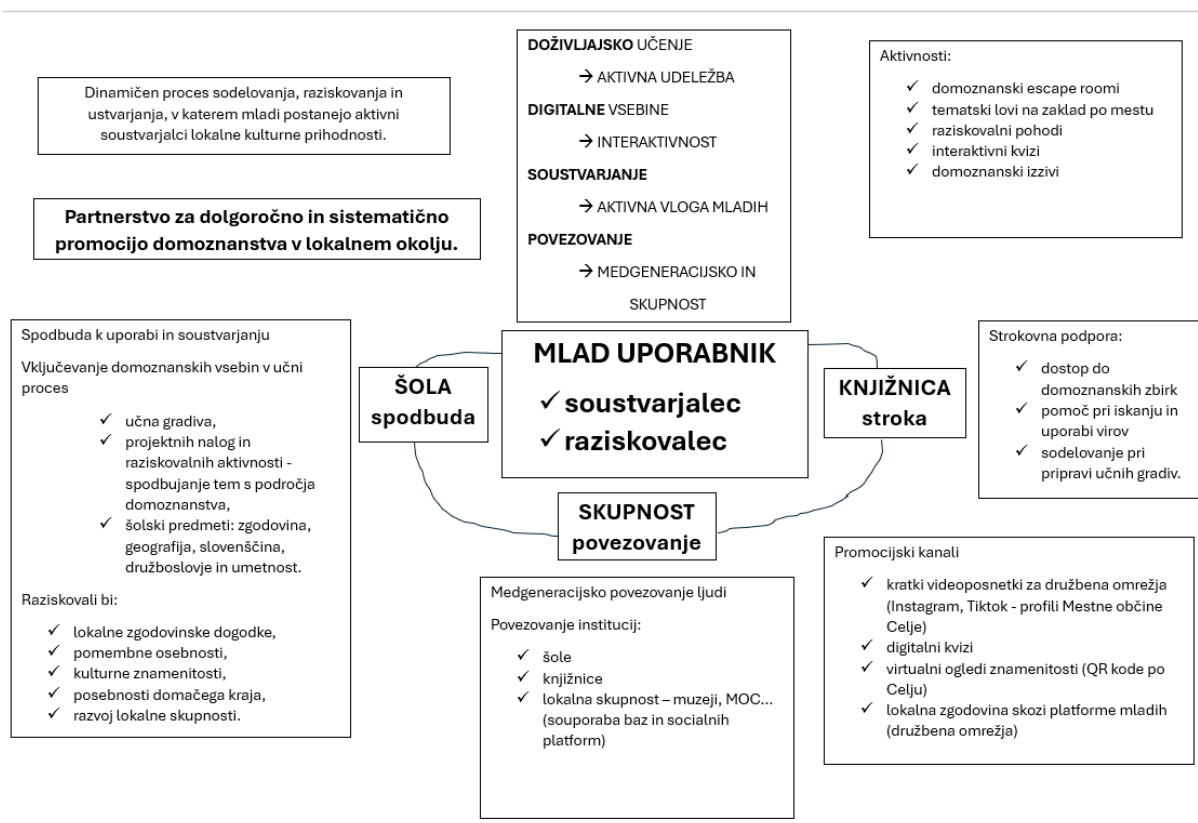
Raziskava je pokazala, da mladi najraje spoznavajo domači kraj skozi aktivno udeležbo in doživetja, zato kot del modela predlagamo organizacijo različnih interaktivnih aktivnosti. Med njimi izstopajo domoznanski escape roomi, tematski lovi na zaklad po mestu, raziskovalni pohodi, interaktivni kvizi in domoznanski izzivi. Takšne aktivnosti omogočajo, da mladi znanje pridobivajo preko igre, raziskovanja in sodelovanja, kar bistveno poveča njihovo motivacijo in zanimanje. Knjižnice in šole bi pri načrtovanju in izvedbi teh aktivnosti sodelovale kot enakovredni partnerji, pri čemer bi knjižnice prispevale strokovne vsebine, šole pa vključevanje učencev in dijakov v izvedbo.

Pomemben del modela predstavlja tudi digitalizacija domoznanskih vsebin. Mladi velik del svojega časa preživijo v digitalnem okolju, zato je smiselno domoznanstvo približati preko sodobnih komunikacijskih kanalov. Model predvideva pripravo kratkih videoposnetkov za družbena omrežja (Instagram, Tiktok - profili Mestne občine Celje), digitalnih kvizov, virtualnih ogledov znamenitosti (QR kode po Celju) ter predstavitev lokalne zgodovine skozi platforme, ki jih mladi vsakodnevno uporabljajo. Poseben poudarek je namenjen uporabi družbenih omrežij, saj lahko preko zanimivih in kratkih vsebin pomembno prispevajo k povečanju prepoznavnosti domoznanstva. Knjižnice bi pri tem skrbale za strokovno ustreznost vsebin, šole pa bi mlade spodbujale k njihovi uporabi in soustvarjanju.

Da bi domoznanstvo mladim čim bolj približali, je pomembno, da jih čim bolj aktivno vključujemo v ustvarjanje domoznanskih vsebin. Namesto da bi bili zgolj poslušalci ali obiskovalci dogodkov, bi postali raziskovalci, ustvarjalci in promotorji lokalne dediščine. Učenci in dijaki bi lahko pripravljali videoposnetke, digitalne zgodbe, fotografske razstave, intervjuje z lokalnimi prebivalci ter raziskovalne projekte o svojem kraju. Takšen pristop ne povečuje le njihovega zanimanja za domoznanstvo, temveč razvija tudi ustvarjalnost, kritično mišljenje, digitalne kompetence in sposobnost timskega dela.

Izpostavili bi tudi pomembno vlogo medgeneracijskega sodelovanja. Starejši prebivalci predstavljajo dragocen vir znanja, izkušenj in spominov, ki jih ni mogoče najti v knjigah ali arhivih. Zato bi knjižnice in šole skupaj organizirale srečanja med mladimi in starejšimi prebivalci, zbiranje življenjskih zgodb, pogovore o življenju nekoč ter projekte dokumentiranja lokalne dediščine. Na ta način bi se krepila povezanost med generacijami, mladi pa bi pridobili neposreden vpogled v zgodovino in razvoj svojega kraja.

Pri izvedbi modela, bi knjižnice bi zagotavljale strokovno znanje, domoznanske vire, digitalne zbirke in organizacijsko podporo. Šole bi omogočale vključevanje domoznanskih vsebin v učni proces ter spodbujale sodelovanje učencev in dijakov. Mladi pa bi nastopali kot aktivni udeleženci, raziskovalci in soustvarjalci vsebin. Takšno partnerstvo bi omogočilo dolgoročno in sistematično promocijo domoznanstva v lokalnem okolju.

Slika 1: Model promocije domoznanstva med mladimi

S tem modelom bi povečali prepoznavnost domoznanstva med mladimi, zanimanje za lokalno zgodovino in kulturno dediščino, mladi bi se bolj vključevali v dejavnosti knjižnic ter okrepilo bi se sodelovanje med knjižnicami in izobraževalnimi ustanovami. Dolgoročno bi model prispeval k ohranjanju kulturne dediščine, razvoju lokalne identitete in krepitvi občutka pripadnosti lokalni skupnosti. Največju vrednost predlaganega modela vidimo v tem, da domoznanstva ne obravnava zgolj kot področje zbiranja in posredovanja informacij, temveč kot dinamičen proces sodelovanja, raziskovanja in ustvarjanja, v katerem mladi postanejo aktivni soustvarjalci lokalne kulturne prihodnosti.

7 VIRI IN LITERATURA

1. Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto: Domožnanstvo. Pridobljeno 15. 2. 2026 na povezavi <https://www.kmj.si/storitve/domožnanstvo/>
2. Kodrin, Kregar Brus in Šuster Erjavec. (2013). Osnove trženja. Celje: FKPV
3. Pandev, S. Š., & Vončina, S. (2005). Domožnanstvo in posebne zbirke v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika. *Revija Knjižnica*, 49(3).
4. Resman, S. (2005) Digitalna domožnanska zbirka. Strokovni članek <https://journals.uni-lj.si/knjiznica/article/download/14131/12441/43513>
5. Spletnik: Poglavje 10 Tržno komuniciranje. Pridobljeno 25. 1. 2026 na povezavi <https://spletnik.si/blog/poglavje-10-tržno-komuniciranje/>
6. Videc, A. (2022). Domfest '22. Osrednja knjižnica Celje. URN:NBN:SI:doc-QA5JAHYJ. Pridobljeno 15. 2. 2026 na povezavi <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-QA5JAHYJ>
7. Vukasović, T. (2024). *Strateško trženje v poslovnem okolju*. B2 Visoka šola za poslovne vede. Pridobljeno 10. 2. 2026 na povezavi https://www.vspv.si/uploads/vukasovic_tina_stratesko_trzenje_v_poslovnem_okolju_1.pdf
8. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije Sekcija za domožnanstvo in kulturno dediščino: Domožnanstvo. Pridobljeno 10. 2. 2026 na povezavi https://www.zbds-zveza.si/wp-content/uploads/publikacije/Domožnanstvo_s.pdf .
9. Knjižnica Šentjur: Domožnanstvo. Pridobljeno 20. 1. 2026 na povezavi <https://www.knjiznica-sentjur.si/domožnanstvo/>
10. Resman, S. (2005) Digitalna domožnanska zbirka. Strokovni članek <https://journals.uni-lj.si/knjiznica/article/download/14131/12441/43513>

8 PRILOGE

Priloga 1: Vprašalnik 1

Priloga 2: Obstoječe aktivnosti splošnih knjižnic na področju domoznanstva 7

Priloga 1: Vprašalnik

Spoštovani učenci in dijaki!

Smo skupina študentov in mentorjev, ki ugotavljamo, da mnogo odraslih sploh ne ve, kaj pomeni beseda domoznanstvo.

Zanima nas, ali jo učenci in dijaki bolje razumete. Še bolj nam je pa pomembno, da ugotovimo, kaj vas - mlade s področja domoznanstva zanima in na kakšen način bi to najraje spoznavali. Vljudno vas prosimo, da nam svoje mnenje zaupate v spodnji anketi. (P. S.: Nič ni narobe, če še ne veste, kaj je domoznanstvo - boste izvedeli v anketi :-))

Hvala za vsak odgovor.

Študenti Maja, Neža, Urška, Nuša, Jan, Rok ter mentorice Lea in Alenka

1. Ali poznaš izraz "Domoznanstvo"?

- Da, prepričan sem, da vem, kaj pomeni izraz »domoznanstvo«.
- Izraz »domoznanstvo« sem že slišal, vendar ne vem natanko, kaj pomeni.
- Izraza »domoznanstvo« še nisem slišal.

2. Zapiši kaj po tvojem mnenju pomeni domoznanstvo?

3. Spodaj so navedena različna področja. Katera področja po tvojem mnenju vključuje domoznanstvo Celja? Označi vse odgovore, ki spadajo v domoznanstvo Celja. Možnih je več odgovorov.

- 1846 je Celje dobilo železnico
- celjski Stari grad skozi čas
- slike Triglava
- poplava v Celju leta 1990
- reka Ljubljanica in njene značilnosti
- raziskovalna naloga o Celjskih grofih
- slovenska obala in turizem nekoč

- razglednica Celja iz leta 1912
 - znamenitosti Ljubljane
 - ribe v Savinji
 - Postojnska jama in življenje v njej
 - zgodba Celjske rolce
 - zgodba Blejske kremšnite
 - spomenik Karla Destovnika Kajuha pri I. gimnaziji v Celju
 - podelitev Prešernovih nagrad v Ljubljani
 - prireditev za najboljše športnike osnovnih šol v Mestni občini Celje
 - življenje slovenskih pesnikov in pisateljev iz obdobja moderne
 - posebnosti celjskega govora
4. **In kaj res pomeni beseda "domoznanstvo"?** Domoznanstvo pomeni spoznavanje okolja, v katerem živimo - to je lahko naš kraj, naša regija ali pa naša država. Domoznanstvo nekega kraja (npr. Celja) zajema teme, ki so neposredno povezane z našim lokalnim okoljem, kot so lokalne zgodbe in pomembne osebnosti, stavbe, običaji, zgodovina kraja, narava, znamenitosti, pesmi, jedi ter druge značilnosti domačega okolja. Ne vključuje pa splošnih ali tujih vsebin, ki z našim krajem niso neposredno povezane.
5. **Kako pomembno se ti zdi poznavanje domačega okolja, zgodovine ter kulturne dediščine domačega kraja?**
- Sploh ni pomembno
 - Ni pomembno
 - Niti ni pomembno niti je pomembno
 - Je pomembno
 - Zelo je pomembno
6. **Kako zanimivo je zate (s)poznavanje domačega kraja, zgodovine ter kulturne dediščine tega okolja?**
- Ni zanimivo
 - Sploh ni zanimivo
 - Niti ni zanimivo niti je zanimivo
 - Je zanimivo
 - Zelo je zanimivo

7. Na kakšen način si že spoznaval/-a lokalno okolje oz. domači kraj in koliko si se o njem na ta način naučil/-a?

	Na ta način nisem spoznaval/-a domačega kraja.	Nič nisem naučil/-a.	Zelo malo sem se na ta način naučil/-a.	Nekaj sem se na ta način naučil/-a.	Veliko sem se na ta način naučil/-a.	Zelo veliko sem se na ta način naučil/-a.
Udeležil/-a sem se dogodka ali razstave v knjižnici.						
Z vožnjo sem si ogledal/-a oz. se sprehodil/-a po domačem kraju.						
Sodeloval/-a sem v knjižnični akciji ali projektu.						
Iskal/-a oz. zasledil/-a sem objavo o svojem kraju na spletu oz. družbenem omrežju.						
Udeležil/-a sem se lokalnega dogodka (sejma, prireditve, festivala).						
Obiskal/-a sem muzej v svojem kraju.						
Obiskal/-a sem znamenitost v svojem kraju (grad,						

spomenike ipd.).						
V šoli sem se učil/-a o svojem kraju						
Družinski člani so mi pripovedovali o domačem kraju.						

8. Kako zanimive so zate spodaj navedene aktivnosti?

	Sploh ni zanimivo.	Ni zanimivo.	Niti zanimivo niti je zanimivo.	Zanimivo je.	Zelo je zanimivo.
Razstava starih fotografij Celja iz leta 1900.					
Pogovor s starejšim prebivalcem o življenju nekoč.					
Ogled dokumentarca o zgodovini mesta.					
Voden sprehod po starem mestnem jedru.					
TikTok video: kako je izgledalo Celje pred 100 leti.					
Lov na zaklad po mestu.					
QR koda pri spomeniku z razlago.					
Escape room: skrivnost Celjskega gradu.					

	Sploh ni zanimivo.	Ni zanimivo.	Niti zanimivo niti je zanimivo.	Zanimivo je.	Zelo je zanimivo.
Lokalni TikTok predstavi skrite koticke mesta					
Srednjeveški dan v mestu.					
Ogled srednjeveškega Celja v virtualni resnicnosti.					
Lokalni festival hrane.					
Mobilna aplikacija z zemljevidom zgodovinskih točk tvojega kraja.					

9. Navedi vsaj dve aktivnosti, ki bi po tvojem mnenju med mladimi povečali zanimanje za domoznastvo, a ju še nismo omenili:

10. Izberi svoj starost:

11. Tvoj spol:

- Ženski
- Moški

12. Šola, ki jo obiskuješ:

- I. osnovna šola Celje
- II. osnovna šola Celje
- III. osnovna šola Celje
- IV. osnovna šola Celje

- Osnovna šola Frana Kranjca
- Osnovna šola Frana Roša Celje
- Osnovna šola Hudinja
- Osnovna šola Lava Celje
- Osnovna šola Ljubečna
- Ekonomska šola Celje, Gimnazija in srednja šola
- Gimnazija Celje - Center
- I. gimnazija v Celju
- Srednja zdravstvena in kozmetična šola Celje
- Strokovni izobraževalni center Alme M. Karlin
- Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje
- Gimnazija Lava
- Srednja šola za gradbeništvo in varovanje okolja
- Srednja šola za kemijo, elektrotehniko in računalništvi
- Srednja šola za storitvene dejavnosti in logistiko
- Srednja šola za strojništvo, mehatroniko in medije
- Drugo:

Priloga 2: Obstoječe aktivnosti splošnih knjižnic na področju domoznastva

Savinjska – Celje

Aktivnost	Opis
Obvezni, izbirni predmeti	Sistematična vključitev domoznastva v učni proces, Dodatna obravnava lokalnih vsebin glede na interes
Dnevi dejavnosti in interesne dejavnosti/krožki	Organizirani dnevi z lokalno-tematsko vsebino, Raziskovanje lokalnega okolja v manjših skupinah
Šolske knjižnice	Redkejšje izvajanje aktivnosti preko knjižničnih vsebin
Obeleževanej pomembnih lokalnih zgodovinskih dogodkov	npr. polaganje vencev
Ustvarjalno delo na temo lokalne dediščine	
obisk knjižnic (Rastem s knjigo)	Spodbujanje branja in spoznavanje knjižnic
Raziskovalno delo	poglobljena dela na lokalnih temah
Sodelovanje z institucijami	Povezovanje šole z lokalnimi organizacijami, terensko učenje po mestu i v kulturnih ustanovah

Podravska – Štajerska

Aktivnost	Opis
Projekt DEKD (Dnevi evropske kulturne dediščine)	Organizacija dogodkov ob dnevih kulturne dediščine (razstave, vodstva, delavnice), pogosto v sodelovanju z lokalnimi institucijami
Projekt »Šoa – spominjajmo se«	Izobraževalne aktivnosti o holokavstu (predavanja, razstave, vključevanje učencev v raziskovanje zgodovine) - Mednarodni dan spomina na žrtve holokavsta, 27. januar, v Centru judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor zaznamujemo z vsakoletnim projektom
Predavanja in razstave	Priprava tematskih dogodkov v knjižnici ali šoli z lokalnozgodovinsko vsebino
Kulturni program v šolah ter delavnice	Aktivno sodelovanje učencev (recitali, predstavitve, vodenje dogodkov), - Praktično delo (npr. raziskovanje virov, ustvarjalne delavnice na temo dediščine) npr. OŠ Frana Roša: Roševi dnevi
Sodelovanje z društvi in muzeji	Skupni projekti z lokalnimi kulturnimi, zgodovinskimi in drugimi društvi
razstave projektov	

obiski muzejev, vodeni ogledi po mestu	Terensko učenje z neposrednim stikom z dediščino, Uporaba muzejskih virov, organizacija vodenih ogledov in skupnih aktivnosti, Učenci ali mentorji pripravijo in izvajajo vodene ogledde mesta ter pomembnih kulturnih znamenitosti
srečanja s pisatelji	Pogovori z lokalnimi avtorji o njihovem delu in okolju

Gorenjska

Aktivnost	Opis
Obvezni predmeti in izbirni predmeti	Vključevanje domoznanskih vsebin v redni pouk (npr. zgodovina, geografija), Obravnava lokalnih tem v okviru izbirnih vsebin glede na interes učencev
Dnevi dejavnosti	Tematski dnevi namenjeni raziskovanju lokalnega okolja
Interesne dejavnosti/krožki	Prostovoljne aktivnosti za poglobljeno spoznavanje dediščine
Šolska knjižnica	Uporaba domoznanskega gradiva in organizacija dejavnosti v knjižnici
Spoznavanje lokalne dediščine	Učenje o zgodovini, kulturi in posebnostih domačega kraja
Raziskovalne naloge	Raziskovanje lokalnih tem in priprava nalog
Obiski knjižnic in muzejev	Neposredno spoznavanje virov in kulturnih ustanov
projekt Domoznanski september	zasnovali z namenom proučevanja različnih gorenjskih kulturnih, zgodovinskih in naravnih posebnosti ter organiziranja prireditev, s katerimi bodo opozarjali na svoje bogate zbirke gradiva o gorenjskih krajih in ljudeh
portal Modri pes in kviz	uporabnikom omogoča interaktivno sodelovanje. Poleg tega so želeli doseči še: promocijo branja in dvig bralne kulture, približanje poučnih vsebin (tudi domoznanskih) na igriv način, promocijo vseh prireditev in seveda vzpostavitev Modrega psa kot blagovne znamke. - približati knjižnico in olajšati pot do knjige tako uporabnikom kot knjižničarjem.
	Kviz Modrega psa je v osnovi literarni kviz, po težavnosti in izboru literature namenjen otrokom od 9 do 15 leta. - V njej lahko reševalci preberejo različne zanimivosti in podatke o temi kviza.

ostali kvizi, ki jih izvajajo	Taprav' Goren'ski kviz: predstavljajo Gorenjsko preko ljudskega slovstva. Izbrali smo dvanajst ljudskih pravljič, ki razlagajo nastanek mest, gora, jezer ... skratka vseh gorenjskih lepot Prebrisan Kekčev kviz: oznajo ter obnovijo vse tri Kekčeve zgodbe, filme in pesmico - ob obletnici Josipa Vandota Prešernov kviz: spoznajo življenje in delo Franceta Prešerna, hkrati pa odkrivajo vse skrite koticke naše knjižnice, ko iščejo pravilne odgovore.
-------------------------------	--

Osrednjeslovenska

Aktivnost	Opis
Sodelovanje z institucijami	Povezovanje z muzeji, arhivi, univerzami
Javne prireditve	Organizacija dogodkov za širšo javnost
Raziskovalno delo	Sistematično zbiranje in analiza podatkov
Promocija dediščine	Aktivnosti za večjo prepoznavnost lokalnega okolja
Večji projekti	Regijski (Projekti, ki vključujejo več knjižnic ali ustanov znotraj regije in obravnavajo skupno temo (npr. dediščina širšega območja)), nacionalni (Sodelovanje v projektih na ravni države, pogosto pod okriljem večjih institucij), dolgoročni (Večletne aktivnosti z načrtnim zbiranjem, obdelavo in predstavitvijo gradiva), raziskovalni (Sistematično raziskovanje lokalne zgodovine, kulture ali prebivalstva), digitalni (Razvoj digitalnih zbirk, portalov ali baz podatkov), medinstitucionalni (Sodelovanje med knjižnicami, muzeji, arhivi, univerzami), projekti z javnimi predstavitvami (Zaključeni z razstavami, publikacijami ali dogodki za javnost), EU/mednarodni projekti
Projekt Kulturna dediščina za družine	Zbirka brošur z domoznansko vsebino, ki jih pripravljamo in izdajamo v Slovanski knjižnici, Centru za domoznanstvo in specialne humanistične zbirke MKL

Literarni sprehod po Ljubljani v izvedbi mladinskega oddelka MKL – Knjižnice Otona Župančiča.	Gre za vodene sprehode za vrtce, osnovne in srednje šole ter družine, ki »namesto, da bi nizali dejstva, raje pripovedujejo in skozi umetnost v poslušalcu puščajo odtise. - Namen literarnega sprehoda je ponuditi otrokom prilagojeno predstavitev kulturne zgodovine stare Ljubljane, prepleteno s številnimi literarnimi namigi in zanimivimi bibliofilskimi podatki
---	--

Obalno-kraška

Aktivnosti- SEŽANA	Opis
projekt Znameniti Kraševci	Usmerjen v raziskovanje pomembnih osebnosti iz lokalnega okolja, projekt vključen v učni načrt šole, namenjen petošolcem. obiščejo knjižnico in spoznajo znane osebe, ki so se rodile v Sežani, tu stanovale ali bile kakorkoli drugače povezane s Sežano. Poleg predstavitve njihovega življenja in ustvarjanja pri vsaki osebi pokažemo tudi dela, ki jih je oseba ustvarila, na zemljevidu ulico, ki je poimenovana po določeni osebi .. Predstavitev pa ni namenjena le preminulim Kraševcem, saj so vanjo vključeni tudi še živeči Kraševci
Projekt Križem Kras	tedensko srečevali s skupino otrok, starih od 9 do 14 let, Raziskovali so Sežano, njeno okolico, ulice in znane osebnosti, ki so se rodile v Sežani in po katerih so poimenovane ulice, po končanem projektu so izdali zgibanko, ki danes služijo kot učno gradivo. Projekt potekal več let, vsako leto malo drugače: »Križem Kras po Sežani. Po sledih furmanske poti«, »Križem Kras po Sežani, osebnosti, ulice«, Križem Kras ... po Sežani (v več izvedbah, o osebnostih, najdiščih, cestah in poteh)
ure pravljic	pravljičnice lokalnih avtorjev ali ilustratorjev.
	osnovne šole povabili k sodelovanju na literarnem in likovnem natečaju,
prireditve in razstave domačih avtorjev	povabi v knjižnico na pogovorne večere ali prireditve, namenjene šoli in/ali vrtcu

bibliopedagoške urice	- Vsak mesec Kosovelovo knjižnico Sežana redno obiskujejo prvi razredi. Vsak obisk, ki obsega eno šolsko uro, je namenjen drugi temi. Ena šolska ura je posvečena življenju na Krasu nekoč (delo, šola, vsakdan), pri kateri smo pozorni tudi na arhitekturne posebnosti Krasa, ki jih še lahko vidimo. - Redno se pripravlja kulturni dan o Srečku Kosovelu za osnovne šole, ki ne spadajo v naše ožje okolje.
-----------------------	--

JV Slovenija – Novo mesto

Aktivnost	Opis
Domoznanski projekti	Načrtno zbiranje, obdelava in predstavitev gradiva o lokalnem okolju (zgodovina, kultura, prebivalci)
Sodelovanje z lokalnimi skupnostmi	Aktivno vključevanje šol, društev, posameznikov in drugih organizacij
Razstave	Priprava vsebinskih razstav na podlagi zbranega gradiva
Izdajanje publikacij	Priprava knjig, zbornikov ali brošur o lokalnem okolju
Digitalizacija gradiva	Pretvorba lokalnega gradiva v digitalno obliko za širšo dostopnost (fotografija, dokumenti)
Zbiranje gradiva	Sistematično pridobivanje fotografij, dokumentov, pričevanj in drugih virov
Predstavitve za javnost	Organizacija dogodkov za predstavitev rezultatov projektov
Sodelovanje z institucijami	Povezovanje z muzeji, arhivi in drugimi strokovnimi ustanovami
Maskota za najmlajše	knjižničnega škrate Rudija, ki predšolske otroke popelje po starem mestnem jedru Novega mesta, nekoč imenovanem Rudolfswerth.
projekt literarni sprehod po NM	spoznavajo ulice in hiše ter zgodbe in anekdote o pisateljih in pesnikih, ki so nekdaj tu živeli.
	predavanja o bogati literarnozgodovinski podobi Novega mesta, Dolenjske in Bele krajine ter vodene ogled razstav s tematiko, povezano z lokalnim okoljem. - za srednje šole

Koroška

Aktivnost	Opis
Zbiranja ustnega izročila	Beleženje spominov, zgodb in pričevanj starejših prebivalcev (intervjuji, zapisi)
Terensko raziskovanje	Obiski krajev, zbiranje podatkov, fotografiranje in dokumentiranje lokalnih značilnosti
Razstave in prireditve	Prikaz zbranega gradiva v knjižnicah ali javnih prostorih
Sodelovanje z društvi	Povezovanje z lokalnimi kulturnimi, zgodovinskimi in etnološkimi društvi
Izobraževalne dejavnosti	Delavnice, predavanja in predstavitve za različne ciljne skupine
Raziskovalne naloge	Spodbujanje učencev ali posameznikov k raziskovanju lokalnega okolja
Dokumentiranje dediščine	Sistematično zapisovanje podatkov o krajih, ljudeh in običajih
Medgeneracijsko sodelovanje	Povezovanje mladih in starejših pri prenosu znanja

Primorska

Aktivnost	Opis
Kulturni dogodki	Organizacija prireditev (npr. literarni večeri, predstavitve knjig, tematski večeri), ki izpostavljajo lokalno zgodovino, identiteto in kulturno raznolikost
Večjezične aktivnosti	Izvajanje programov v več jezikih (npr. slovenščina, italijanščina), prilagojenih jezikovno mešanemu okolju
Sodelovanje čez mejo	Skupni projekti z ustanovami iz sosednjih držav (npr. izmenjava gradiva, skupne razstave, dogodki)
Ohranjanje dediščine	Zbiranje, dokumentiranje in predstavitev lokalnih običajev, zgodb in zgodovinskih virov
Turistična promocija	Priprava vsebin (razstave, vodniki, dogodki), ki povezujejo kulturno dediščino s turistično ponudbo
Razstave	Tematske razstave o lokalni zgodovini, osebnostih ali kulturnih posebnostih
Sodelovanje z lokalnimi skupnostmi	Vključevanje društev, posameznikov in ustanov pri pripravi vsebin

Pomurska

Aktivnost	opis
-----------	------

izbirni predmeti v šoli	Obravnava lokalnih tem (npr. zgodovina, kultura) v okviru specializiranih predmetov
dnevi dejavnosti	Organizirani dnevi s terenskim delom ali predstavitvami dediščine
šolska knjižnica	Dostop do domoznanskega gradiva in organizacija manjših dogodkov
ljudski plesi	Prikaz in učenje tradicionalnih plesov kot del kulturne dediščine
domače obrti	Predstavitev tradicionalnih rokodelskih dejavnosti (npr. izdelava predmetov)
raziskovanje arhitekture	Analiza in dokumentiranje lokalno pomembnih ali zaščiteneh stavb
pohodi po dediščini	Organizirani ogledi kulturnih poti z razlago na terenu
srečanja s pisatelji	Neposredni pogovori z lokalnimi ustvarjalci
raziskovalne naloge in predstavitev rezultatov	Samostojno delo učencev na temah lokalnega okolja (npr. priprava poti, predstavitev kraja) ter javna ali šolska predstavitev dela
Kulturne in zgodovinske dejavnosti	Obisk muzeja ali galerije, raziskovanje zgodovine kraja.